

REALIZACJA PRACY PN.:

PRZEGLĄD ISTOTNYCH PROBLEMÓW GOSPODARKI WODNEJ DLA OBSZARÓW DORZECZY

ETAP IV

**OCENA I EFEKTY PRZEBIEGU PROCESU INFORMOWANIA
SPOŁECZEŃSTWA I KONSULTACJI SPOŁECZNYCH
„Przeglądu istotnych problemów gospodarki wodnej
dla obszarów dorzeczy”
w II turze konsultacji społecznych**

**SFINANSOWANO ZE ŚRODKÓW V PI EFP PHARE,
NA ZAMÓWIENIE MINISTRA ŚRODOWISKA**

Ministerstwo Środowiska

Kraków, 2008

PRACĘ ZREALIZOWAŁ ZESPÓŁ POD KIEROWNICTWEM:

DR MARTY SMAGACZ

W SKŁADZIE:

MGR INŻ. AGNIESZKA HOBOT

MGR INŻ. BARTŁOMIEJ PALUSZKIEWICZ

MGR INŻ. ALICJA SABAT

SPIS TREŚCI:

1. WPROWADZENIE	5
2. METODA OCENY DZIAŁAŃ	5
3. BADANIA ANKIETOWE	6
3.1. GRUPY ADRESATÓW	6
3.2. ROZPOWSZECHNIANIE ANKIET	7
3.2.1. ILOŚĆ ROZESŁANYCH ANKIET Z PODZIAŁEM NA GRUPY UŻYTKOWNIKÓW	7
3.2.2. ILOŚĆ ROZESŁANYCH ANKIET Z PODZIAŁEM NA FORMY DYSTRYBUCJI	8
3.3 ZWROT ANKIET	9
3.3.1. ILOŚĆ OTRZYMANYCH ANKIET Z PODZIAŁEM NA GRUPY UŻYTKOWNIKÓW.....	10
3.3.2. ILOŚĆ OTRZYMANYCH ANKIET Z PODZIAŁEM NA SPOSÓB ROZPOWSZECHNIENIA.....	11
3.3.3. SPOSÓB OTRZYMANIA ANKIETY – ODPOWIEDZI RESPONDENTÓW	12
3.4. EFEKTYWNOŚĆ METOD ROZPOWSZECHNIANIA	15
3.5. SUGESTIE DOTYCZĄCE ZASTOSOWANEJ METODY – BADANIA ANKIETOWE	16
3.5.1. UWAGI DOTYCZĄCE SPOSOBU DYSTRYBUCJI ANKIETY	16
3.5.2. STRUKTURA I TREŚĆ ANKIETY	17
3.6. SYNTETYCZNA OCENA METODY – BADANIA ANKIETOWE	18
3.6.1. PRAWIDŁOWOŚĆ ROZWIĄZANIA	18
3.6.2. UZYSKANY EFEKT	18
3.6.3. KOSZT DZIAŁANIA.....	18
3.7. OCENA METODY PRZEZ PRACOWNIKÓW REGIONALNYCH ZARZĄDÓW GOSPODARKI WODNEJ	19
4. POSIEDZENIA KOMISJI DS. UDZIAŁU SPOŁECZEŃSTWA I RAD GOSPODARKI WODNEJ REGIONÓW WODNYCH	21
4.1. ILOŚĆ SPOTKAŃ, FREKWENCJA, EFEKTY	21
4.2. SUGESTIE DOTYCZĄCE ZASTOSOWANEJ METODY	23
4.3. OCENA KONSULTACJI POPRZEZ RADY GOSPODARKI WODNEJ I KOMISJE DS. UDZIAŁU SPOŁECZEŃSTWA	23
4.3.1. PRAWIDŁOWOŚĆ ROZWIĄZANIA	23
4.3.2. UZYSKANY EFEKT	24
4.3.3. KOSZT DZIAŁANIA.....	24
4.4. OCENA METODY PRZEZ PRACOWNIKÓW RZGW	25
5. CHARAKTERYSTYKA SPOTKAŃ ORGANIZOWANYCH DLA POZYSKANIA UWAG DO KONSULTOWANEGO DOKUMENTU	28
5.1. CHARAKTER SPOTKAŃ, ILOŚĆ UCZESTNIKÓW I ICH RODZAJ	28
5.2. OCENA KONSULTACJI POPRZEZ TZW. „INNE SPOTKANIA KONSULTACYJNE”	31
5.2.1. PRAWIDŁOWOŚĆ ROZWIĄZANIA	31
5.2.2. UZYSKANY EFEKT	31
5.2.3. KOSZT DZIAŁANIA.....	31
5.3. OCENA METODY PRZEZ PRACOWNIKÓW RZGW	32
6. DZIAŁANIA INFORMACYJNE, EDUKACYJNE I PROMOCYJNE	34
6.1. SPOTKANIA INFORMACYJNE, SEMINARIA I KONFERENCJE	35
6.2. ULOTKI I BROSZURY	37
6.3. PORTALE INTERNETOWE (W TYM FORA INTERNETOWE)	39
6.4. POCZTA ELEKTRONICZNA I TRADYCYJNA	41

6.5. PLAKATY	42
6.6. LINIA TELEFONICZNA	43
6.7. MEDIA (PRASA, RADIO, TELEWIZJA)	43
6.8. OCENA DZIAŁAŃ Z ZAKRESU INFORMOWANIA I EDUKACJI	44
6.8.1. PRAWIDŁOWOŚĆ ROZWIĄZANIA	44
6.8.2. UZYSKANY EFEKT	44
6.8.3. KOSZT DZIAŁANIA	45
6.9. OCENA METODY PRZEZ PRACOWNIKÓW RZGW	45

1. WPROWADZENIE

Raport jest realizacją II części pracy zatytułowanej „II tura konsultacji społecznych w ramach IV etapu opracowania pn. „Przegląd istotnych problemów gospodarki wodnej dla obszarów dorzeczy” realizowanego na podstawie umowy nr EFP/VPI/1.2/22/2007 zawartej pomiędzy MŚ reprezentowanym przez NFOŚiGW a MGGP S.A. z dnia 20. 11. 2007 roku.

Raport zawiera ocenę metod zastosowanych w procesie konsultacji i informowania przy realizacji II fazy konsultacji społecznych.

Raport został zrealizowany na podstawie informacji o różnych formach działań konsultacyjnych i informacyjnych prowadzonych przez zespoły regionalnych zarządów gospodarki wodnej (rzgw) w okresie od 22 grudnia 2007 do 22 czerwca 2008, kosztach i zatrudnieniu osób realizujących zadania z zakresu konsultacji oraz o ocenach tego procesu przez pracowników.

2. Metoda oceny działań

Podstawą oceny działań były informacje uzyskane od zespołów regionalnych zarządów, a dotyczące:

W odniesieniu do badań ankietowych:

- Liczba rozesłanych oraz zwróconych ankiet z podziałem na grupy użytkowników
- Liczba ankiet według sposobów rozpowszechniania ankiet

W odniesieniu do konsultacji dokumentu podczas spotkań:

- Daty i rodzaju spotkania
- Sposobu prowadzenia spotkania
- Ilości osób zaproszonych oraz ilości osób obecnych
- Listy zgłoszonych uwag

W odniesieniu do zastosowanych działań wspierających proces konsultacji:

- działania informacyjne i promocyjne
 - rozpowszechnianie informacji o konsultacjach (spotkania informacyjne, seminaria, szkolenia, konferencje, wystawy, media z wyszczególnieniem osobno: radio, prasa, TV, gazety internetowe, materiały informacyjne – broszury, ulotki, plakaty)
 - rozpowszechnianie informacji o procesie planowania zgodnym z RDW (spotkania informacyjne, seminaria, szkolenia, konferencje, wystawy, media z wyszczególnieniem osobno: radio, prasa, TV, gazety internetowe, materiały informacyjne – broszury)
- działania edukacyjne – szkolenia, warsztaty, konkursy itp.

W odniesieniu do oszacowanych poniesionych kosztów ze względu na rodzaj działania:

- zaangażowanie kadrowe - na poszczególne działania konsultacyjne, informacyjne, edukacyjne
- poniesione koszty (bez kosztów osobowych)
- obciążenie kadrowe (rzgw)
- zaangażowanie osób spoza rzgw

Jednym z głównych elementów oceny działań były również uwagi i opinie przesłane przez rzgw na temat skuteczności konsultacji.

3. Badania ankietowe

Badania przeprowadzono metodą ankietową z użyciem kwestionariusza ankiety, który następnie był dystrybuowany w formie drukowanej oraz dostępny w wersji elektronicznej na stronie internetowej Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej oraz na stronach internetowych poszczególnych rzgw.

Badania ankietowe zostały przeprowadzone przez wszystkie rzgw, które oddzielnie wybierały sposoby rozpowszechniania narzędzia i promowania udziału w badaniach.

3.1. Grupy adresatów

Zgodnie z wytycznymi „Poradnika Metodycznego dotyczącego udziału społeczeństwa we wdrażaniu przepisów Ramowej Dyrektywy Wodnej” badania ankietowe stanowiące część II tury konsultacji skierowane były do ogółu społeczeństwa, ale przede wszystkim objęta takie kategorie społeczne i zawodowe jak:

- **Administracja rządowa** – służby rządowe, agencje powołane na mocy ustawy, reprezentowane np. przez urzędy wojewódzkie, WIOŚ, Sanepid, PIG, ODR, Stacje Chemiczno-Rolnicze, ARiMR, Agencje Rynku Rolnego, Państwowa Straż Rybacka, Dyrekcje Lasów Państwowych, Dyrekcje Parków Narodowych, Dyrekcje Parków, Krajobrazowych, WFOŚiGW, Urzędy Morskie, Generalne Dyrekcje Dróg Krajowych i Autostrad, straż Ochrony Przyrody, Inspekcja Ochrony Roślin.
- **Administracja samorządowa** – reprezentowana m.in. przez urzędy miast i gmin, stowarzyszenia miast i gmin, starostwa powiatowe i związki powiatów, urzędy marszałkowskie, wojewódzkie zarządy melioracji i urzędzeń wodnych, sejmiki samorządowe.
- **Użytkownicy** - związani z sektorem produkcji (przemysł, elektrownie wodne), rolnictwa i hodowli (gospodarstwa rybackie, izby rolnicze, leśnictwo), usługami komunalnymi (publiczne i niepubliczne zakłady i spółki wodno-kanalizacyjne), usługami i handlem (w tym stowarzyszenia zawodowe i branżowe).
- **Ekologiczne organizacje pozarządowe**
- **Inne** - środowiska akademickie, instytuty naukowo-badawcze, członkowie Rad Gospodarki Wodnej Regionów Wodnych i Komisji ds. Udziału Społeczeństwa, stowarzyszenia, instytucje użyteczności publicznej działające na poziomie lokalnym (szkoły, ośrodki i placówki pozaszkolne, Zakłady Opieki Zdrowotnej, Domy Pomocy Społecznej, domy dziecka, biblioteki, policja, PSP itp.).

3.2. Rozpowszechnianie ankiet

Za dystrybucję kwestionariuszy na terenie Polski odpowiadały poszczególne rzgw, które do potencjalnych respondentów mogły docierać również poprzez inne instytucje, oraz informując o miejscu, w którym ankietę można otrzymać (danych o sposobie rozpowszechniania ankiety dotyczy następną część niniejszego dokumentu).

Z uwagi na brak informacji od wszystkich rzgw, trudno jest oszacować realną całkowitą liczbę rozdystrybuowanych ankiet. Niemożliwe jest również (z powodu braku odpowiedniego narzędzia monitorującego) ocenienie, do ilu internautów dotarła elektroniczna wersja ankiety (np. którzy weszli na odpowiednią stronę i otworzyli kwestionariusz).

Z danych przekazanych przez rzgw (pomijając brak danych) wynika, że łącznie na terenie Polski rozpowszechniono 20 483 ankiet, co stanowi około 3,5-krotny wzrost w stosunku do ilości ankiet rozpowszechnionych w I turze konsultacji.

3.2.1. Ilość rozestanych ankiet z podziałem na grupy użytkowników

Charakterystyka grup, do których ankiety były kierowane, jest z konieczności niepełna z powodu braków danych w sprawozdaniach niektórych rzgw. Z danych uzyskanych wynika, że na terenie Polski rozpowszechniono łącznie 20 489 ankiet, z czego najwięcej kwestionariuszy trafiło do przedstawicieli administracji samorządowej, następnie do użytkowników oraz kategorii „inni” - kwalifikacji do tej kategorii dokonywały poszczególne rzgw. Należy podkreślić, że te dokładne liczby nie odzwierciedlają faktycznej ilości rozdystrybuowanych ankiet, gdyż odnoszą się jedynie do tych ankiet, które zakwalifikowały rzgw. Skutkuje to również rozbieżnościami pomiędzy sumą ankiet skategoryzowanych (pozostaje zbiór x nie zakwalifikowany do żadnej z kategorii) oraz sumą ogólną, określoną przez wszystkie rzgw. Ponadto pojawiają się rozbieżności pomiędzy ilością ankiet skategoryzowanych według grup oraz według sposobu rozpowszechniania.

Dane na temat ilości rozpowszechnionych ankiet z podziałem na grupy użytkowników przedstawia poniższa tabela.

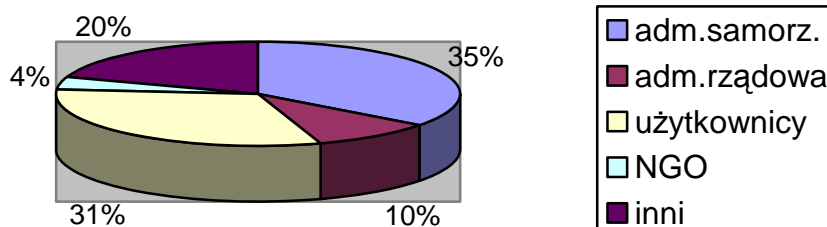
Ilość rozpowszechnionych ankiet z podziałem na grupy użytkowników ¹						
Region wodny [nazwa]	Administracja samorządowa	Administracja rządowa	Użytkownicy	NGO ekologiczne	inni	suma
RZGW Gdańsk	646	204	565	8	832	2255
RZGW Szczecin	653	83	438	42	984	2200
RZGW Poznań	876	116	1153	283	475	2903
RZGW Wrocław	1263	296	342		339	2800*
RZGW Kraków	902	613	842	52	91	2500
RZGW Warszawa	520	300	1250	50	235	2245
RZGW Gliwice	2046	285	1707	293	1255	5586
Łącznie (na podstawie uzyskanych danych)	6906	1897	5955	728	4211	(19697)** 20489

* 2800 – suma wszystkich ankiet.

**19697 ankiet to suma ankiet skategoryzowanych, a 20489 – suma wszystkich ankiet.

¹ Dane zestawiono na podstawie sprawozdań z poszczególnych regionalnych zarządów gospodarki wodnej

Rozpowszechnianie ankiet z podziałem na grupy użytkowników - dane w %

Uwagi:

Poznań: nie uwzględniono 200 ankiet wyłożonych w siedzibach RZGW w Poznaniu ze względu na trudność związaną z określeniem grupy docelowej.

Gliwice: 1. dane obejmują Region Wodny Górnej Odry oraz Region Wodny Małej Wisty i Czadeczki. 2. Do kategorii „inni” zaliczono m.in. członków Rad GWRW i Komisji ds. US, placówki oświatowe oraz opiekuńczo-wychowawcze.

3.2.2. Ilość rozestanych ankiet z podziałem na formy dystrybucji

Za sposób rozpowszechnienia ankiet na obszarze regionu wodnego odpowiadały odpowiednie rzgw. Z uwagi na braki danych w sprawozdaniach niemożliwe jest dokonanie pełnej analizy sposobu, w jaki wszystkie ankietki trafiły do respondentów. Braki danych dotyczą zwłaszcza regionu wodnego podlegającego RZGW Warszawa (podano jedynie łączną ilość rozpowszechnionych kwestionariuszy). Ponadto, nie sposób ocenić, do ilu osób dotarła informacja o ankiecie w wersji elektronicznej (wiadomo jedynie, ile osób taką ankietę wypełniło).

Z danych posiadanych wynika, że najwięcej ankiet docierało do potencjalnych respondentów pocztą oraz poprzez instytucje pośredniczące, takie jak Zarządy Zlewniowe, Nadzory wodne, Zarządy Zlewni, uczelnie i inne zainteresowane instytucje.

W sprawozdaniach poszczególnych Zarządów w opisie kategorii „inne” podano też rozmaite sposoby, które wykorzystywano na obszarze regionu wodnego. Było to:

RZGW Gdańsk: bezpośrednio wrzucenie do skrzynek pocztowych

RZGW Szczecin: miejsca wyłożenia, ankietowanie, wolontariat

RZGW Wrocław: strona internetowa

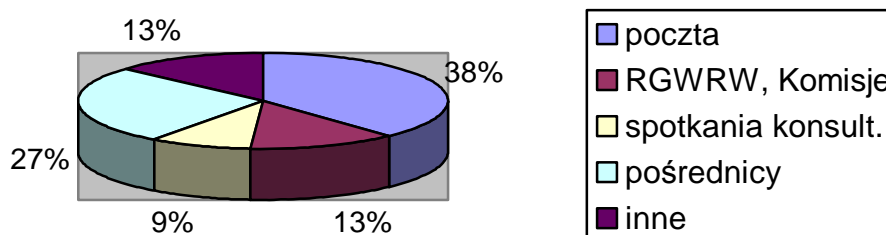
RZGW Kraków: Konferencje, szkolenia, wyłożenie w siedzibie RZGW

RZGW Gliwice: konferencje, seminaria, szkolenia, wkładka do lokalnego miesięcznika

Ilość rozpowszechnionych ankiet z podziałem na sposób rozpowszechnienia ²						
	Poczta	RGWRW Komisje	Spotkania konsultacyjne	Pośrednicy (Zarządy Zlewniowe, Nadzory wodne, Zarządy Zlewni, zainteresowane instytucje itp.)	Inne (jakie?)	Suma
RZGW Gdańsk	0	31	208	1723	293	2255
RZGW Szczecin	480	45	215	796	664	2200
RZGW Poznań	826	1057	592	628	0	3103
RZGW Wrocław	2273	195	150	182	-	2800
RZGW Kraków	1004	30	0	1208	258	2500
RZGW Warszawa	0	50	650	550	995	2245
RZGW Gliwice	2477	1055	474	332	1248	5586
łącznie	7060	2413	1639	4786	2463	18361* (20483)
	38,5	13	9	26	13,4	

*18361 ankiet to suma ankiet skategoryzowanych, a 20483 – suma wszystkich ankiet (w obliczeniach % udziału poszczególnych form dystrybucji brano pod uwagę sumę znanych ilości ankiet rozpowszechnionych według konkretnych form, czyli 18 361). .

Rozpowszechnianie ankiet z podziałem na sposób rozpowszechnienia - dane w %

3.3 Zwrot ankiet

Z powodów wyżej wymienionych (braki danych w sprawozdaniach niektórych rzgw), niemożliwe jest kompletne zestawienie ilości ankiet zwróconych przez określone grupy, do których ankiety skierowano, a tym samym niemożliwa jest pełna ocena reakcji poszczególnych grup. Bardziej wiarygodne i szczegółowe są dane uzyskane na podstawie odpowiedzi samych respondentów na temat branży, w której pracują (zob. odpowiednia

² Dane zestawiono na podstawie sprawozdań z poszczególnych regionalnych zarządów gospodarki wodnej

część w „Ogólnej charakterystyce respondentów) – dodać należy, że kategorie zawarte w ankietach nie pokrywają się z tymi, które zastosowano w klasyfikacji sprawozdawczej.

3.3.1. Ilość otrzymanych ankiet z podziałem na grupy użytkowników

Najwięcej ankiet zwrotnych uzyskano od przedstawicieli administracji samorządowej oraz od użytkowników. Warto zwrócić uwagę na niezwykle niski stopień udziału w badaniach przedstawicieli pozarządowych organizacji ekologicznych (co potwierdzają również dane pochodzące z części metryczkowej ankiety, gdzie pytano o branżę, w jakiej pracuje ankietowany). Biorąc pod uwagę fakt, że do organizacji tych skierowano 728 kwestionariuszy, ilość ankiet zwróconych (39) należy uznać za wskaźnik niezwykle niskiego zainteresowania tej grupy prowadzonymi konsultacjami – na pewno warto też podjąć wysiłek wskazania źródeł takiej bierności.

Tabela 3.

Ilość otrzymanych ankiet z podziałem na grupy użytkowników ³						
Region wodny [nazwa]	Administracja samorządowa	Administracja rządowa	Użytkownicy	NGO ekologiczne	inni	suma
RZGW Gdańsk	49	brak inf.	10	brak inf.	95	154
RZGW Szczecin	109	14	106	21	563	813
RZGW Poznań	191	116	238	0	83	628
RZGW Wrocław	brak inf.	brak inf.	brak inf.	brak inf.	brak inf.	459
RZGW Kraków	388	257	465	3	163	1273
RZGW Warszawa	brak inf.	brak inf.	brak inf.	brak inf.	brak inf.	459
RZGW Gliwice	578	71	450	15	219	1333
Łącznie (na podstawie uzyskanych danych)	1315	458	1269	39	1123	4204* (5113)

*w obliczeniach % udziału ankiet ze względu na grupę użytkowników brano pod uwagę sumę znanych ilości ankiet otrzymanych z podziałem na grupy użytkowników, czyli liczbę 4204.

Uwagi:

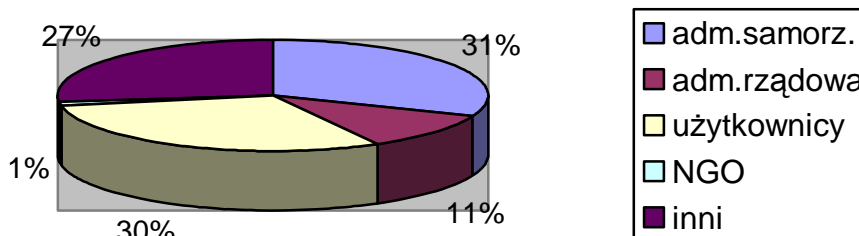
Gdańsk: w sprawozdaniu liczba 49 ankiet zwróconych z administracji samorządowej i rządowej jest potraktowana łącznie, ponieważ niemożliwe było dokonanie podziału – tutaj, aby w przybliżonym stopniu podsumować wyniki, dane te wpisano do pierwszej kolumny.

Gliwice: - regiony wodne: Małej Wisty i Czadeczek zostały poddane łącznej analizie uwagi na fakt, iż Region Wodny Czadeczek zajmuje bardzo niewielki obszar /nie powołano dla niego Rady Gospodarki Wodnej Regionu Wodnego/ i nie otrzymano nawet jednego egzemplarza wypełnionej ankiety - wysłano natomiast 45 egzemplarzy do organów administracji samorządowej (Urzędy Gminy) i 20 egzemplarzy do właścicieli gospodarstw agroturystycznych.

- łączna suma zwróconych ankiet zawiera też 83 ankiety spoza obszaru RW Małej Wisty i Czadeczek i GO.

³ Dane zestawiono na podstawie sprawozdań z poszczególnych regionalnych zarządów gospodarki wodnej

Otrzymane ankiety z podziałem na grupy użytkowników - dane w %

Poniższa tabela syntetyzuje dane dotyczące ankiet rozesyłanych i otrzymanych według grupy użytkowników. Na dole tabeli znajdują się dane procentowe odnoszące się stopnia zwrotności ankiet (stosunku ankiet otrzymanych do rozesyłanych). **Boldem** zaznaczono najmniejszą i największą zwrotność ankiet: najmniejszą odnotowano w kategorii organizacji pozarządowych, największą w kategorii „inni”.

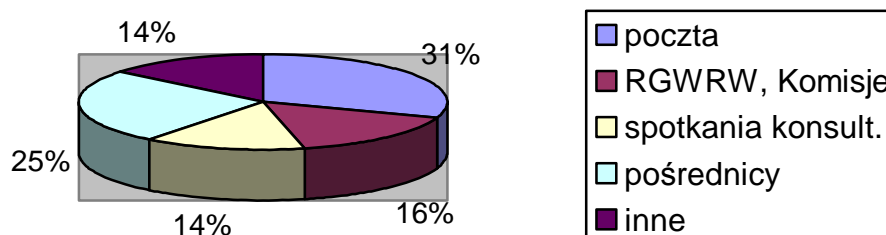
	Adm. samorząd.	Adm. rządowa	Użytkownicy	NGO ekologiczne	inni	suma
łącznie rozproszone (na podstawie uzyskanych danych)	6386	1597	5376	5678	3637	20483
% względem wszystkich uzyskanych	31,2	7,8	26,2	27,7	17,8	100%
łącznie otrzymane (na podstawie uzyskanych danych)	1315	458	1269	39	1123	5113
Względem wszystkich otrzymanych %	25,7	9	24,8	0,8	21,9	100%
% otrzymanych względem rozesyłanych	20,6%	28,7%	23,6%	0,7% (min.)	31% (max.)	25%

3.3.2. Ilość otrzymanych ankiet z podziałem na sposób rozpowszechnienia

Ze względu na braki danych zawartych w sprawozdaniach niektórych rzgw, na podstawie tych sprawozdań niemożliwa jest pełna ocena skuteczności poszczególnych sposobów rozpowszechniania ankiety. Ponadto, niemożliwe jest porównanie i/lub zweryfikowanie tych danych z danymi przekazanymi przez samych respondentów, których również zapytano o sposób otrzymania ankiety – respondent odpowiadał na pytanie o sposób otrzymania ankiety, ale mógł ją już dostarczyć w zupełnie inny sposób (na przykład pocztą).

Ilość otrzymanych ankiet z podziałem na sposób rozpowszechnienia ⁴						
	Poczta	RGWRW Komisje	Spotkania konsultacyjne	Pośrednicy (Zarządy Zlewniowe, Nadzory wodne, zainteresowane instytucje itp.)	Inne (jakie?)	Suma
RZGW Gdańsk	0	12	45	97	0	154
RZGW Szczecin	70	1	82	188	472	813
RZGW Poznań	347	115	124	42	0	628
RZGW Wrocław	156	274	11	10	1	459
RZGW Kraków	410	30	0	756	80	1276
RZGW Warszawa	brak inf.	brak inf.	brak inf.	brak inf.	brak inf.	457
RZGW Gliwice	426	311	420	74	102	1333
łącznie	1409	743	682	1167	655	5113

Otrzymane ankiety z podziałem na sposób rozpowszechnienia - dane w %

3.3.3. Sposób otrzymania ankiety – odpowiedzi respondentów

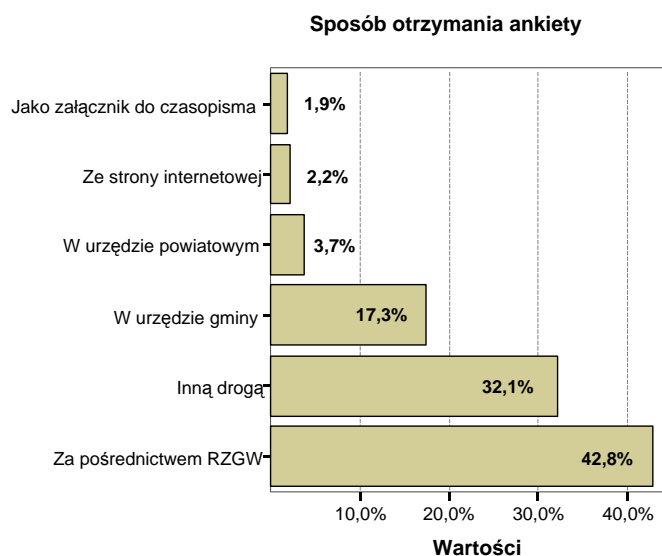
Z informacji uzyskanych od respondentów wynika, że większość z nich, bo niemal 43%, ankietę otrzymała właśnie za pośrednictwem rzgw.

Aż blisko jedna trzecia ankiet trafiła do respondentów inną niż wymienione w ankiecie drogą: wówczas ankietę najczęściej otrzymywano w pracy (ta opcja przeważa w przypadku osób związanych z leśnictwem), w szkole (zwłaszcza w przypadku uczniów) lub na uczelni (w tym od wykładowcy), podczas juwenaliów, poprzez studenta, od znajomych, za pośrednictwem ŚODR, od członka SKUS, sołtysa, w ODR i WODR, w Izbie Rolniczej, w ośrodku doradztwa rolniczego, MPGM, WZMiUW, od rady osiedlowej, w spółdzielni mieszkaniowej, Urzędzie Marszałkowskim podczas szkoleń i konferencji, pikników i festynów, bezpośrednio przez ankieterów, od przedsiębiorstwa wodociągowego jako załącznik do faktury za wodę i ścieki.

⁴ Dane zestawiono na podstawie sprawozdań z poszczególnych regionalnych zarządów gospodarki wodnej

W urzędzie gminy ankietę otrzymało 17,3%, a w urzędzie powiatowym ankietę otrzymało 3,7% respondentów. Inne sposoby okazały się mniej skuteczne: wersję na stronie internetowej znalazło około 2 na 100 respondentów, podobnie jak w przypadku załącznika do czasopisma.

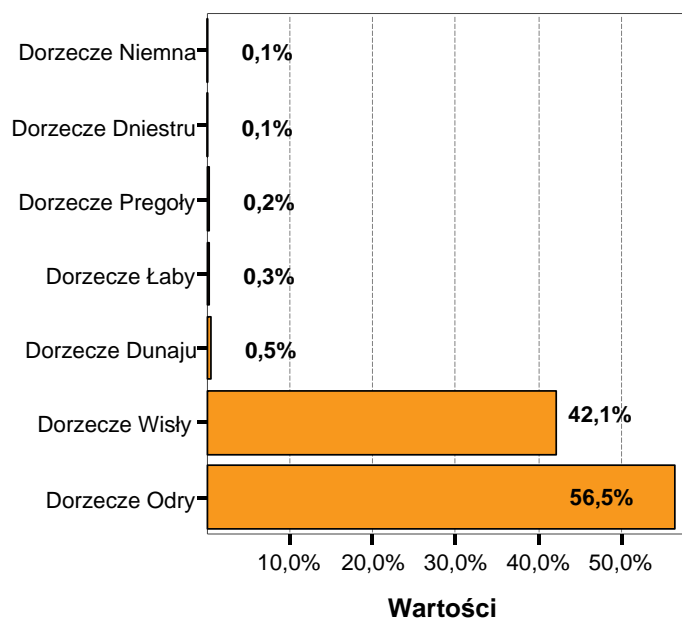
Dziwić może zwłaszcza niski odsetek osób, które dotarły do ankiety zamieszczonej na stronie internetowej (zważywszy na ilość użytkowników sieci) – może to oznaczać, że taka forma udziału w konsultacjach nie była wystarczająco rozpowszechniona.

Pod względem ilości ankiet dotyczących poszczególnych dorzeczy, najwięcej z nich, bo aż niemal 55% to kwestionariusze wypełnione przez mieszkańców obszaru dorzecza Odry, a nieco ponad 40% - przez mieszkańców dorzecza Wisły. Obszarów innych dorzeczy dotyczyła jedynie 70 ankiet, co sprawia, że analiza statystyczna danych dla tych obszarów jest praktycznie niemożliwa.

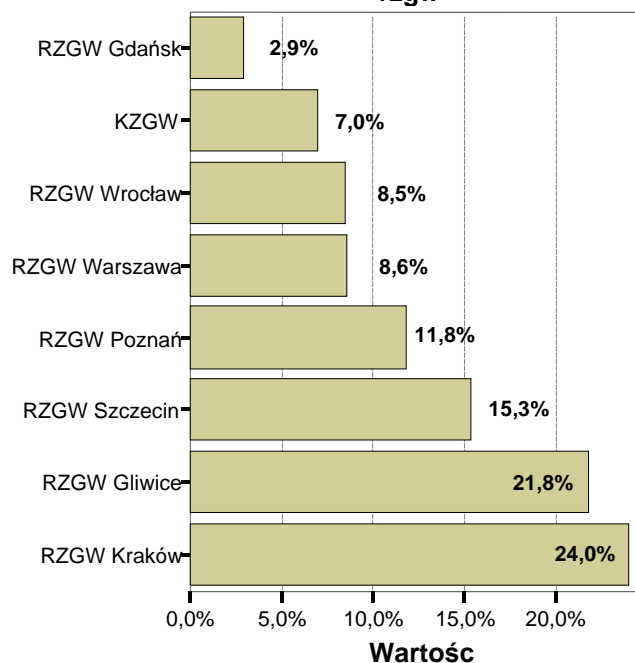
Dorzecze	Częstość	Procent	Procent ważnych	% skumulowany
Dorzecze Wisły	2164	40,7	42,1	42,1
Dorzecze Odry	2906	54,7	56,5	98,6
Dorzecze Dniestru	7	0,1	0,1	98,8
Dorzecze Dunaju	28	0,5	0,5	99,3
Dorzecze Niemna	7	0,1	0,1	99,5
Dorzecze Pregoty	12	0,2	0,2	99,7
Dorzecze Łaby	16	0,3	0,3	100
Ogółem	5140	96,7	100	
Braki odpowiedzi	173	3,3		
Ogółem	5313	100		

Rodzaj dorzecza

Ilość wypełnionych ankiet rozłożyła się również nierównomiernie pomiędzy obszarami podlegającymi działaniom poszczególnych rzgw, co szczegółowo obrazuje poniższy wykres. Najwięcej ankiet, bo aż niemal jedna czwarta wszystkich, została zgromadzona na obszarze RZGW Kraków, a następnie na obszarze RZGW Gliwice (niemal 22%). Najmniejsza ilość ankiet została wykonana na obszarze RZGW Gdańsk (niespełna 3%).

Przynależność terytorialna do rzgw

Przynależność terytorialna do RZGW

		Częstość	Procent	Procent ważnych	Procent skumulowany
Ważne	KZGW	373	7,0	7,0	7,0
	RZGW Gdańsk	154	2,9	2,9	9,9
	RZGW Szczecin	813	15,3	15,3	25,2
	RZGW Poznań	628	11,8	11,8	37,0
	RZGW Wrocław	452	8,5	8,5	45,5
	RZGW Kraków	1276	24,0	24,0	69,6
	RZGW Warszawa	457	8,6	8,6	78,2
	RZGW Gliwice	1160	21,8	21,8	100,0
	Ogółem	5313	100,0	100,0	

3.4. Efektywność metod rozpowszechniania

Ocena efektywności metod rozpowszechniania jest bardzo trudna z powodów opisanych powyżej – niepełne informacje sprawiają, że analizy odnoszą się jedynie do zakwalifikowanych, a nie wszystkich ankiet. Przy założeniu ograniczeń oceny można stwierdzić, że w skali wszystkich rzgw metodą najskuteczniejszą – jeśli za miernik uznamy stosunek ankiet otrzymanych do rozpowszechnionych - okazało się rozpowszechnianie ankiety podczas spotkań konsultacyjnych (42% zwrot), następnie podczas spotkań Rad i Komisji (31% zwrot). Metodą najmniej skuteczną okazało się dystrybuowanie ankiety pocztą – otrzymano 20% z wszystkich tak rozesłanych ankiet, co można i tak uznać za pozytywny wynik (przyjmuje się, że w badaniach z ankietą rozesłaną pocztą uzyskuje się 5%-10% zwrot).

	Poczta	RGWRW Komisje	Spotkania konsultacyjne	Pośrednicy (Zarządy Zlewniowe, Nadzory wodne, zainteresowane instytucje itp.)	Inne (jakie?)	Suma
łącznie rozpowszechnionych	7060	2413	1639	4786	2463	18361 (20483)
% z wszystkich rozpowszechnionych	38,5%	13%	9%	26,5%	13%	100%
łącznie otrzymanych	1409	743	682	1167	655	4656 (5113)
% z wszystkich otrzymanych	30%	16%	14%	25%	14%	100%
% rozpowszechnionych względem otrzymanych	20%	31%	42%	24%	27%	25%

Skuteczność poszczególnych metod była zróżnicowana w poszczególnych regionach. Jeśli za wskaźnik poziomu skuteczności uznamy stosunek ankiet zwróconych do rozesłanych, to w poszczególnych rzgw metodami najbardziej i najmniej skutecznymi były:

- **RZGW Gdańsk** – metodą najskuteczniejszą okazało się rozpowszechnianie ankiet podczas spotkań Rad i Komisji (38% zwrot), najmniej skuteczne –

metody inne, czyli bezpośrednio wrzucenie do skrzynek pocztowych (0% zwrotu).

- **RZGW Szczecin** - najskuteczniejsze okazało się rozpowszechnianie ankiet podczas spotkań konsultacyjnych (38% zwrot), najmniej skuteczne – rozpowszechnianie ankiet podczas spotkań Rad i Komisji (2% zwrotu)
- **RZGW Poznań** - metodą najskuteczniejszą okazało się rozpowszechnianie ankiet pocztą (42% zwrot), najmniej skuteczne – rozpowszechnianie ankiet poprzez pośredników (6,6% zwrotu)
- **RZGW Wrocław** - metodą najskuteczniejszą – ze 140% zwrotem! - okazało się rozpowszechnianie ankiet podczas spotkań Rad i Komisji, najmniej skuteczne – rozpowszechnianie ankiet poprzez pośredników (5,4% zwrotu)
- **RZGW Kraków** - metodą najskuteczniejszą okazało się rozpowszechnianie ankiet podczas spotkań Rad i Komisji (100% zwrotu), najmniej skuteczne – rozsyłanie pocztą, z 41% zwrotem, co i tak jest imponującym wynikiem w tej metodzie.
- **RZGW Warszawa** – brak danych z tego regionu
- **RZGW Gliwice** - metodą najskuteczniejszą okazało się rozpowszechnianie ankiet podczas spotkań konsultacyjnych (89% zwrotów), a najmniej skuteczne metody inne (podczas konferencji, seminariów, szkoleń, wkładka do lokalnego miesięcznika)

3.5. Sugestie dotyczące zastosowanej metody – badania ankietowe

3.5.1. Uwagi dotyczące sposobu dystrybucji ankiety

Należy przypuszczać, że decyzja poszczególnych rzgw o sposobie dystrybucji ankiet uzależniona była od ogólnych warunków działania instytucji: jej zasobów kadrowych, kontaktów z instytucjami, już istniejącymi kanałami komunikowania się z różnymi grupami społecznymi. I być może to konsekwencją tych różnych uwarunkowań są tak duże różnice w wynikach efektywności pomiędzy regionami (przy użyciu tej samej metody), w niektórych przypadkach sięgające kilkudziesięciu procent.

Z analizy skuteczności poszczególnych sposobów dystrybucji ankiety wynika, że do metod najskuteczniejszych należą te bezpośrednio kierowane do adresatów. Jest to oczywista zaleta metody, ale jej wadą jest arbitralny dobór próby, ograniczający dostępność kwestionariusza dla osób nieznanym organizatorom badań, a reprezentujących wiele grup społecznych, których problemy środowiska wodnego dotyczą.

Metodą o bardzo niskiej efektywności okazało się udostępnianie ankiety na stronach internetowych. Jednakże mimo takich wyników sugeruje się utrzymanie tej metody w kolejnej turze konsultacji, tym bardziej, że jest to opcja niemal bezkosztowa – należałoby ją jednocześnie rozpowszechnić w grupach społecznych najczęściej korzystających z internetu (młodzież szkolna, studenci, osoby pracujące), np. poprzez mailing z prośbą o rozpowszechnienie informacji o badaniach.

3.5.2. Struktura i treść ankiety

Kwestionariusz składał się z dwóch części. Celem części pierwszej było zbadanie opinii respondentów na temat problemów środowiska wodnego występujących w ich miejscu zamieszkania oraz głównych przyczyn tych problemów. W tej części zawarto również pytania mierzące gotowość respondentów do działań mających na celu poprawę środowiska wodnego.

Podczas opracowywania pytań odnoszono się do listy IP, ale z uwagi na bardzo zróżnicowane grupy docelowe badań, a w związku z tym bardzo zróżnicowany poziom wiedzy na temat problemów gospodarki wodnej, uznano, że pytanie powinno odnosić się przede wszystkim do tych spraw, które dotyczą przeciętnych obywateli. Zdając sobie sprawę z tego, że eksperci i osoby zaangażowane w sprawy środowiska wodnego mogły odnieść wrażenie, iż narzędzie w zbyt ogólny sposób odnosi się do poszczególnych spraw, pytania skonstruowano w sposób półzamknięty, pozostawiono też miejsce, co umożliwiała respondentom dopisywanie własnych uwag, wniosków, sugestii.

Część drugą stanowiła metryczka, w której zawarto pytania o dane osobowe (płeć, wiek, wykształcenie, zawód i branżę, miejsce zamieszkania itd.).

Główny zarzut, jaki można postawić ankiecie, wynika z rozbieżności pomiędzy grupą adresatów, dla jakich była przygotowana, a grupą, do jakich była w głównej mierze kierowana. Zawartość merytoryczna ankiety oraz jej język zakładał model respondenta o jedynie potocznej, subiektywnej wiedzy na temat problemów gospodarki wodnej – podczas gdy kwestionariusz docierał w większości do tych osób, które z racji profesji, wykształcenia, zainteresowań posiadały wiedzę wykraczającą poza zakres pytań. Na ten aspekt – niedostosowania treści i języka ankiety zwracali też uwagę pracownicy rzgw, sugerując, aby przed realizacją kolejnej tury konsultacji wyraźnie określić grupy adresatów badań.

Być może badania takie powinny być prowadzone przy użyciu dwóch narzędzi – dla ekspertów oraz dla członków społeczności lokalnych, nie posiadających wiedzy eksperckiej.

Ilość odpowiedzi ważnych oraz niski odsetek odpowiedzi „nie wiem” na pierwsze pytanie świadczy o tym, że było ono sformułowane w sposób zrozumiały dla respondentów. Jedną z opinii zawartych w tabeli, do których mieli ustosunkować się ankietowani, jest jednak pytaniem podwójnym (w którym pyta się o dwie sprawy), a mianowicie chodzi o pytanie 1.4. „brakuje kanalizacji i ludzie odprowadzają ścieki do okolicznych rzek, potoków czy zbiorników wodnych”, co sprawia, że badani mogli chcieć odnieść się do obu, do wyłącznie pierwszej części opinii lub do drugiej części opinii”.

Z analizy danych wynika też, że dla respondentów problematyczne było rozróżnienie problemów wód i przyczyn tych problemów. Przykładowo, w części, w której można było dopisywać „inne” problemy (pyt. 1.9), ankietowani dopisywali uwagi odnoszące się do spraw finansowych, prawnych, organizacyjnych (brak środków, nieegzekwowanie przepisów, zła organizacja), utożsamiając je z problemami stanu wód (o które pytano).

W części metryczkowej warto omówić pytanie o wykonywany zawód i reprezentowaną branżę – kategorie, które zastosowano nie przystają do kategorii, które stosowano w klasyfikacji grup użytkowników, a co znacząco utrudnia analizę i porównanie informacji o adresatach konsultacji i respondentach.

3.6. Syntetyczna ocena metody – badania ankietowe

3.6.1. Prawdliwość rozwiązania

Wybór ankiety jako narzędzia konsultacji należy uznać za właściwy – wskaźnikiem potrzeby wyrażenia opinii jest stosunkowo duży zwrot ankiet (również w porównaniu do tury wcześniejszej). Jednocześnie konsultowanie dokumentu trudnego w odbiorze dla przeciętnego odbiorcy wydaje się pomysłem nietrafionym. W przyszłości należy rozważyć, czy konsultowanie dokumentu oraz konsultowanie sytuacji środowiska wodnego nie powinno się odbywać osobno dla kategorii dobieranej celowo (eksperti, działacze) oraz rozpowszechnianej w inny sposób (np. metodą kuli śniegowej, podczas otwartych spotkań ze społecznościami lokalnymi) – i przy użyciu dwóch kwestionariuszy, dostosowanych formą do tych adresatów. Wówczas też ankieta wypełniana przez ekspertów nie musiałaby być taka ograniczona pod względem ilości pytań (ale już ankieta skierowana do ogółu społeczeństwa, mając charakter badania opinii publicznej, powinna mieć tyle pytań, aby jej wypełnienie zajęło respondentowi kilka minut).

3.6.2. Uzyskany efekt

Badania ankietowe nie pozwoliły bezpośrednio wnioskować o akceptacji społecznej wobec konsultowanego dokumentu, natomiast umożliwiły poznanie opinii społecznej (ale bez niereprezentatywności próby) na temat problemów wód, ich przyczyn i deklaracji udziału. Ponadto umożliwiły poznanie społecznych opinii na temat tych zagadnień na poziomie regionów wodnych, czego efektem są informacje o istotnych różnicach pomiędzy regionami. W efekcie badań zgromadzono też bardzo dużą liczbę uwag i wniosków dopisywanych przez samych respondentów.

Duża liczba zwrotnie otrzymanych świadczy o społecznym zapotrzebowaniu na tę formę konsultacji, co podkreślono też w wielu sprawozdaniach z poszczególnych rzgw.

3.6.3. Koszt działania

Z szacunkowych wykazów poniesionych kosztów wynika, że nakład środków na tę formę konsultacji był zróżnicowany pomiędzy regionami, choć przeważają kwoty do 2,5 tysiąca (żadnych środków nie wykazano w RZGW Gdańsk, a najwięcej, bo 9 tysięcy w RZGW Kraków, w którym odnotowano też najwięcej ankiet zwrotnych). W RZGW Gliwice, w którym wydano jedynie 650 zł, zaangażowano najwięcej osób, również spoza rzgw. Na badania ankietowe wydano średnio 2392 zł, zaangażowano (w osobomiesiącach) 10,5 osób z rzgw oraz 129,7 (w osobodniach) spoza rzgw.

Oszacowanie poniesionych kosztów - nakłady finansowe oraz zaangażowanie kadrowe – na badania ankietowe

Region wodny [nazwa]	Poniesione koszty (bez kosztów osobowych) w [tys. zł]	Obciążenie kadrowe (osoby zatrudnione w RZGW) [osobomiesiące]	Zaangażowanie osób spoza RZGW (np. członkowie RGW i Komisji ds. US) [Osobodni]
RZGW Gdańsk	0	0	0
RZGW Szczecin	1,60	2	15
RZGW Poznań	3	2	210
RZGW Wrocław	2,5	3	99
RZGW Kraków	9	11	5
RZGW Warszawa	0	12	21
RZGW Gliwice	0,65	44	558
Łącznie (na podstawie uzyskanych danych)	16,75	74	908

3.7. Ocena metody przez pracowników regionalnych zarządów gospodarki wodnej

Pracownicy rzgw zostali poproszeni o ocenę skuteczności ankiety, jednak część z nich wystawiła jedynie ocenę opisową, co uniemożliwia ilościowe przedstawienie ogólnej oceny.

- **RZGW Warszawa** przedstawiło ocenę opisową przeprowadzonych konsultacji. W procesie konsultacji RZGW w Warszawie uwzględniło specyfikę zlewni, leżących na obszarze administracyjnym. Biorąc pod uwagę duży obszar działania RZGW Warszawa zrezygnowało z wysłania ankiet do wszystkich gmin i wyznaczyło konkretne zlewnie, w których przeprowadzone były konsultacje. Do konsultacji wybrane zostały zlewnie Kamiennej, Bystrzycy, Jeziorki wraz z odcinkiem Wisły Środkowej Mazowieckiej oraz Czarna Hańcza i Węgorapa. RZGW w Warszawie nie dokonało oceny ankietyzacji.
- **RZGW Gdańsk** odniósł się do form współpracy i rozpowszechniania informacji niż do efektywności samych form, w tym ankiety. Przykładowo, oceniając docieranie do odbiorców poprzez internet (w tym z ankietą w wersji elektronicznej), zaznaczono, że „nie jest możliwa ocena tego element ze względu na brak narzędzi służących do monitorowania ilości odwiedzin danej strony”. Jako efektywne oceniono przekazanie materiałów do jednostek administracji samorządowej i rządowej (urzędy wojewódzkie, marszałkowskie, starostwa powiatowe i gminy), dyrekcji lasów państwowych, ośrodków doradztwa rolniczego. Przy ocenie spotkań z użytkownikami wsi znalazła się uwaga, że „duża część uczestników nie zwracała wypełnionych ankiet”.
- **RZGW Szczecin** - Oceniono, że treść i język zastosowany w ankiecie nie został w pełni dostosowany do tak skomplikowanego i wielowątkowego zagadnienia, jakim był przedmiot przeprowadzonych konsultacji. Tak jak w przypadku ankiety opracowanej dla potrzeb I tury konsultacji, metryczka ankiety nie zawierała pytania, które pozwoliłoby na jednoznaczne zidentyfikowanie, do jakiej grupy docelowej należy badany. To poważnie utrudnia możliwość oceny, czy zwroty pochodzą od wszystkich grup docelowych i w jakich proporcjach. RZGW w Szczecinie ogółem rozpowszechniło 2200 ankiet i uzyskało zwrot w ilości 813 sztuk, tj. prawie 37% (o 22% większy zwrot

niż w I turze). Ocena zastosowanej metody w skali od 1-5 (5 oznacza wynik bardzo dobry): **3**.

- **RZGW Poznań** - Efektywność tego narzędzia oceniono na 4 ze względu na zawartość merytoryczną ankiety, która nie zawierała skonkretyzowanego pytania odnośnie uwag oraz zaopiniowania dokumentu konsultowanego. Efektywność tego narzędzia w odniesieniu do kosztów poniesionych na dystrybucję i zwrotu ankiet do RZGW w Poznaniu oceniona została pozytywnie z uwagi na wzrost zwrotu ankiet w porównaniu do I tury konsultacji. Większość zainteresowanych stron koncentrowała się na przesyłaniu wypełnionych ankiet – w znacznie mniejszym stopniu konkretnych uwag, opinii do „Przeglądu...”. Dlatego pomysł dystrybucji ankiety jako jednego z narzędzi procesu konsultacji, skutkuje oceną 4, co sprawia, że RZGW w Poznaniu wykorzysta to narzędzie w kolejnej turze konsultacyjnej. Ocena zastosowanej metody w skali od 1-5 (5 oznacza wynik bardzo dobry): **4**.
- **RZGW Wrocław** - uznano, że uzyskano założony efekt, jakim była konsultacja „Przeglądu...”. Ankieta pozwoliła zgromadzić pewną ilość interesujących i niezbędnych w dalszej pracy uwag dotyczących potrzebnych różnym grupom informacji na temat problemów dotyczących stanu wód.
W wyniku ankietyzacji RZGW we Wrocławiu otrzymało 459 ankiety zwrotne, co stanowi ponad 16% zwrotu. W porównaniu z pierwszą turą konsultacji jest to duży postęp. Także zainteresowanie konsultacjami było większe niż w poprzedniej turze. Spośród ponad 800 instytucji, którym wysłano materiały do konsultacji, 14 zajęło stanowisko pisemne w sprawie „Przeglądu...” i przesłało swoje uwagi. Nie jest to imponujący wynik, jednak w poprzedniej turze konsultacji nie udało się zebrać żadnych uwag.
- **RZGW Kraków** - Prowadzenie konsultacji społecznych poprzez badania ankietowe wydaje się odpowiednim podejściem. Odpowiednio zastosowane badania ankietowe, wsparte towarzyszącymi im działaniami informacyjnymi, pozwalają dotrzeć do szerokiej grupy adresatów. Dowodem tego faktycznie duży stopień zwrotu ankiet na obszarze działania RZGW w Krakowie (ponad 52%). Tak duży procent zwrotu świadczy o tym, że badania ankietowe mogą być bardzo skutecznym sposobem konsultacji i jako taki zostają ocenione na **5 (w skali od 1 – do 5)**.
Dodatkowym efektem przeprowadzonych badań ankietowych było dotarcie z informacją (komunikatem) o procesie planowania do wielu środowisk związanych z gospodarowaniem wodami na obszarze działania RZGW w Krakowie.

Jednak badania ankietowe zastosowane w trakcie II tury konsultacji wykazują pewne braki:

- sposób rozpowszechniania ankiety (ustalony jako wspólne działanie poszczególnych rzgw) wykazuje niespójność w stosunku do samej idei badań ankietowych oraz w stosunku do konstrukcji ankiety. Ankieta została zbudowana w sposób umożliwiający wyrażenie opinii indywidualnej osobie (adresatem jest osoba prywatna, mieszkaniec) natomiast rozpowszechniana była wśród grup docelowych konsultacji, rozsyłana do instytucji, organizacji. W efekcie adresaci, po otrzymaniu ankiety, nie wiedzieli, czy odpowiedzieć mają na ankietę jako osoba prywatna, czy jako pracownik, czy też ankieta wyrażać ma opinię zbiorową danej instytucji,

- ankieta rozpowszechniana była łącznie z konsultowanym dokumentem, co wskazywałoby na to, że odpowiedzi należy udzielić po przeczytaniu dokumentu. Jednak konstrukcja pytań (jak i ich zawartość merytoryczna) nie wykazywała związku z dokumentem, co w efekcie powodowało dezorientację.
- sposób budowy ankiety (metryczka) wskazuje na brak jednoznacznego celu samej ankietyzacji i brak sprecyzowanego adresata badań ankietowych, co wiąże się z nie do końca określoną rolą, jaką pełnić miała ankieta,
- zawartość merytoryczna ankiety była niespójna z konsultowanym dokumentem (np. wskazane w ankiecie do wyboru przyczyny istniejących problemów gospodarki wodnej w dokumencie konsultowanym są zdefiniowane jako same problemy gospodarki wodnej) co z jednej strony utrudniało same badania ankietowe, z drugiej utrudni analizę rezultatów.

Badania ankietowe prowadzone były na obszarze działania wszystkich rzgw, ale koordynowane przez jednostkę centralną (KZGW). Zarówno konsultowany dokument, jak i ankieta zostały opracowane i wykonane na poziomie krajowym. Na tym poziomie powinien zostać opracowany szczegółowy plan badań ankietowych obejmujący ustalenie celu badania, grup docelowych, do których chcemy dotrzeć z ankietą, obszaru, na którym chcemy przeprowadzić badania, sposobów dystrybucji ankiet, sposobu analizy wyników oraz sposobów wykorzystania wyników badań ankietowych. Brak takiego planu na poziomie krajowym wpływa w istotny sposób na efektywność wszystkich działań. Z tego względu ostatecznie oceniamy badania ankietowe zastosowane w II turze na **3 (w skali od 1-5)**

- **RZGW Gliwice** - Nie wskazując konkretnie na działanie, w sprawozdaniu ujęto ogólnie działania informacyjno-konsultacyjne – ocena skuteczności: efekty bardzo dobre.

4. Posiedzenia Komisji ds. Udziału Społeczeństwa i Rad Gospodarki Wodnej Regionów Wodnych

4.1. Ilość spotkań, frekwencja, efekty

Dokument był konsultowany z Radami Gospodarki Wodnej i Komisjami ds. Udziału Społeczeństwa podczas 21 spotkań, w których udział wzięło ogólnie 405 osób (jest to suma ilości uczestników podczas wszystkich spotkań – w zbiorze tym mieszczą się więc członkowie Rad i Komisji biorący udział w kilku spotkaniach). Efektem prac Rad i Komisji w większości rzgw były pisemne opinie na temat konsultowanego dokumentu, w kilku przypadkach zawierające również obszerne uwagi i wnioski do jego treści.

RZGW Gdańsk: ogólnie: 1 spotkanie, 23 uczestników

Dokument był konsultowany podczas jednego Posiedzenia Rady Gospodarki Wodnej Regionu Wodnego Dolnej Wisły, które odbyło się 20.05.2008 roku. Do udziału w spotkaniu zaproszono 30 osób, a udział wzięły 23 osoby. Rada nie wyraziła opinii nt. „Przeglądu Istotnych problemów gospodarki wodnej”.

RZGW Szczecin: ogólnie: 3 spotkania, 50 uczestników

Dokument był konsultowany podczas jednego spotkania z Radą Gospodarki Wodnej Regionu Wodnego Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego (04.04.2008) oraz trzykrotnie podczas Posiedzeń Stałej Komisji ds. Udziału Społeczeństwa przy Dyrektorze RZGW Szczecin (19.05, 13.06, 20.06.2008). Łącznie w spotkaniach tych udział wzięło 50 osób.

Rada Gospodarki nie wniosła uwag i wniosków w sprawie konsultowanego dokumentu, a zgodnie z Uchwałą Nr 7/08 Rady Gospodarki Wodnej Regionu Wodnego Dolnej Odry i Przymorza Zachodniego pozytywnie zaopiniowano projekt pracy „Istotne problemy gospodarowania wodami w regionach wodnych RZGW Szczecin”.

Rezultatem prac podczas Posiedzeń Stałej Komisji ds. Udziału Społeczeństwa były Uchwały 1/2008 i 2/2008 odnoszące się do problemów z realizacją konsultacji społecznych oraz Uchwała nr 3/2008.

RZGW Poznań: ogólnie: 5 spotkań, 88 uczestników

Dokument był konsultowany podczas trzech posiedzeń Rady Gospodarki Wodnej Regionu Wodnego Warty II kadencji (w dniach 19.02, 13.03 i 12.06). W spotkaniach tych wzięło udział łącznie 60 osób (na 90 zaproszonych). Członkowie Rady przyjęli Opinię nr 1/2008 w sprawie konsultowanego dokumentu, następnie podjęli uchwałę nr 7/II/2008 Rady w sprawie zaopiniowania „Przeglądu...”, wnosząc o uwzględnienie przy ostatecznym opracowaniu Przeglądu przekazanych na piśmie uwag.

Odbyły się również dwa spotkania konsultacyjne ze Stałą Komisją do spraw Udziału Społeczeństwa, przy udziale 28 osób (w dniach 10.03 oraz 20.05.2008).

RZGW Wrocław: ogólnie: 5 spotkań, 99 uczestników

W okresie od 28.02.2008 do 12.06.2008 Dokument był konsultowany podczas czterech Posiedzeń Rady Regionu Wodnego – na każde zaproszonych było 30 osób, w spotkaniach uczestniczyło od 17 do 28 osób. Rezultatem drugiego posiedzenia Rady jest Uchwała nr 11/2008 o przyjęciu Opinii Komisji, natomiast podczas spotkania czwartego przygotowani Wnioski Rady dotyczące Regionu Wodnego Środkowej Odry oraz rozwiązań i uregulowań ogólnokrajowych, jak również uzyskano uwagi pisemne (p. Małgorzaty Rabiega z Urzędu Miasta Opola)

Przegląd...” był również przedmiotem Posiedzenia Stałej Komisji, które odbyło się 20.03.2008, w którym udział wzięło 17 osób (na 25 zaproszonych). Do udziału w spotkaniu zaproszono 30 osób, a udział wzięły 23 osoby. W efekcie tego spotkania powstała Opinia nr 1/2008, jak również zebrano uwagi pisemne (Piotra Nieznańskiego z WWF Polska, Seweryna Kościańskiego z WZMiUW w Opolu, Stanisława Staśki z Uniwersytetu Wrocławskiego, oraz Wojciecha Jankowskiego z PTPP „pro Natura”)

RZGW Kraków: ogólnie: 3 spotkania, 52 uczestników

Podczas czterech miesięcy (od 28 lutego 2008 do 18 czerwca 2008) przeprowadzono dwa Posiedzenia Stałej Komisji do spraw Udziału Społeczeństwa oraz jedno Posiedzenie Rady Gospodarki Wodnej Regionu Wodnego Górnej Wisły. Na każde zebranie zaproszonych było od 21 do 30 osób, a udział wzięło: w spotkaniu pierwszym 17 osób, w drugim 15 osób, a trzecim 20 osób.

Rezultatem prac członków Stałej Komisji do spraw Udziału Społeczeństwa są uwagi zgłoszone jako załącznik do Opinii nr 7/VI/2008 w sprawie „Przeglądu istotnych problemów gospodarki wodnej dla obszarów dorzeczy”.

RZGW Warszawa: ogólnie: 2 spotkania, 47 uczestników

Dokument konsultowany podczas dwóch Posiedzeń Rady Regionu Wodnego Środkowej Wisły, Regionu Wodnego Jarftu, Regionu Wodnego Niemna, Regionu Wodnego Łyny I Węgorapy Oraz Regionu Wodnego Świeżej, w których udział wzięło łącznie 47 osób (na 65 zaproszonych).

RZGW Gliwice: ogólnie: 2 spotkania, 46 uczestników

Dokument konsultowany podczas Posiedzenia Stałej Komisji do spraw Udziału Społeczeństwa (08.05.2008) oraz podczas wspólnego posiedzenia Rad Regionów Wodnych Małej Wisły i Górnej Odry (05.06.2008). Na pierwsze z wymienionych posiedzeń zaproszono 32 osoby, udział zaś wzięły 24 osoby; na posiedzenie Rad zaproszono 42 osoby, przybyły 22 osoby. Członkowie Stałej Komisji do spraw Udziału Społeczeństwa oraz Członkowie Rad wnieśli uwagi/wnioski, które w ich opinii powinny zostać uwzględnione w przygotowywanym materiale.

4.2. Sugestie dotyczące zastosowanej metody

Podczas większości konsultacji z Radami i Komisjami podstawowymi formami stosowanymi podczas spotkań były prezentacje/referaty na temat konsultowanego dokumentu oraz dyskusje/debaty. Z przesyłanych sprawozdań można wysnuć wniosek, że jednokrotne spotkania nie przynosiły żadnych uwag do dokumentu. Najlepiej sprawdziły się takie rozwiązania, w których Rady i Komisje spotykały się co najmniej dwukrotnie, a czas pomiędzy spotkaniami poświęcano na dokładne zapoznanie się z dokumentem oraz przygotowanie uwag indywidualnie lub w zespołach. Jako dobre rozwiązanie należy ocenić też sposób działania przyjęty w RZGW w Krakowie, gdzie ustalono, że po pierwszym spotkaniu członkowie Rady i Komisji będą przysyłać uwagi do rzgw, następnie rzgw przygotowało zestawienie uwag i rozesłało je wszystkim członkom. Zestawienie uwag było dyskutowane podczas kolejnego spotkania. Takie rozwiązania są bardziej pracochłonne, w większym stopniu angażują pracowników rzgw i członków Rady i Komisji, jednak ich efektywność jest nieporównywalnie większa względem jednorazowych spotkań z prezentacjami, bez elementów warsztatowych.

4.3. Ocena konsultacji poprzez Rady Gospodarki Wodnej i Komisje ds. Udziału Społeczeństwa

4.3.1. Prawidłowość rozwiązania

Wybór tej metody konsultowania jest koniecznym elementem konsultacji społecznych. Warto jednak rozważyć schemat spotkań konsultacyjnych, nota bene zaproponowany w Ocenie efektywności z I tury konsultacji, gdzie zalecano podział spotkań na część plenarną I, część warsztatową oraz plenarną II (z prezentacją wyników prac warsztatowych).

Taki schemat pojawił się podczas części spotkań, ale większość z nich nadal nie zawierała elementów aktywizujących do dyskusji, wyrażania różnych poglądów i negocjowania zapisów ostatecznych. Niemniej jednak w większości rzgw Komisje i Rady opracowały Uchwały zawierające propozycje zmian, co świadczy o prawidłowości zastosowanej w konsultacjach metody.

4.3.2. Uzyskany efekt

Sprawozdania poszczególnych rzgw różniły się pod względem szczegółowości opisu spotkań, co powoduje trudność oceny uzyskanych efektów. Efekty można ocenić na podstawie opinii (pozytywnych lub negatywnych) z zestawieniem wniosków i propozycji zmian. Miało to miejsce w 5 rzgw, co można uznać za wynik zadowalający. Należy podkreślić, że w przypadku RZGW Krakowa zgromadzono imponujące materiały ze spotkań, rejestrujące przebieg i efekty dyskusji.

4.3.3. Koszt działania

Również w przypadku spotkań z Radami i Komisjami nie dysponujemy pełnymi danymi o środkach wydanych na realizację spotkań. W sprawozdaniach przesłanych przez rzgw nie zastosowano kategoryzacji kosztów oraz zaangażowania kadrowego z rozróżnieniem spotkań Rad, Komisji oraz innych spotkań. Tym samym niemożliwa jest dokładna ocena nakładów poniesionych na realizację tych zadań. Biorąc pod uwagę kwoty zawarte w sprawozdaniach, szacuje się, że na spotkania te wydano niemal 30 tysięcy złotych (przy maksymalnej kwocie 11 tysięcy w RZGW Kraków i braku kosztów w RZGW Gdańsk), co daje średnio 4.212 zł na jedno rzgw.

Osoby zaangażowane w realizację konsultacji to łącznie 50,8 osobomiesiący (z zatrudnionych w rzgw), co daje średnio na rzgw 7,2 osobomiesiący. Najwięcej osobomiesiący wykazano w RZGW Poznań, a żadnych osobomiesiący – w RZGW Wrocław.

Osoby zaangażowane spoza rzgw przepracowały łącznie 1096 dni (zdecydowanie najwięcej w RZGW Poznań). Na rzgw przypada średnio 156,6 osobodni (na tak wysoki wynik wpłynęły wyniki z RZGW z Poznania).

Oszacowanie poniesionych kosztów - nakłady finansowe oraz zaangażowanie kadrowe – na spotkania konsultacyjne (z Radą Regionu, Komisją i inne)

Region wodny [nazwa]	Poniesione koszty (bez kosztów osobowych) w [tys. zł]	Obciążenie kadrowe (osoby zatrudnione w RZGW) [osobomiesiące]	Zaangażowanie osób spoza RZGW (np. członkowie RGW i Komisji ds. US) [osobodni]
RZGW Gdańsk	0	1,3	0
RZGW Szczecin	0,5	1,5	77
RZGW Poznań	8	18	540
RZGW Wrocław	2	3	99
RZGW Kraków	11	13	67
RZGW Warszawa	4	12	21
RZGW Gliwice	3,99	2	292
łącznie (na podstawie uzyskanych danych)	29,49	50,8	1096

4.4. Ocena metody przez pracowników rzgw

Pracownicy rzgw zostali poproszeni o ocenę skuteczności konsultacji z Radami i Komisjami, jednak część z nich wystawiła jedynie ocenę opisową, co uniemożliwia ilościowe przedstawienie ogólnej (i uśrednionej) oceny tej formy konsultacji. Z ocen przedstawionych wynika, że ta forma konsultacji została oceniona jako bardzo skuteczna. Poniżej zacytowano fragmenty sprawozdań odnoszące się do omawianej formy konsultacji.

- **RZGW Gdańsk** nie przekazało swojej oceny w sposób, który pozwalałby na porównywanie efektywności metody z innymi rzgw. W odniesieniu do rodzaju działania, które w sprawozdaniu określono jako „Przekazanie materiałów członkom Rady Gospodarki Wodnej Regionu Wodnego Dolnej Wisły” stwierdzono jednak, że Rada nie wyraziła swojej opinii w zakresie przedstawionych materiałów dot. „Przeglądu istotnych problemów gospodarki wodnej”. Rada również nie powołała Komisji ds. Konsultacji Społecznych. Uwagę taką można traktować jako ocenę nieefektywności tej formy konsultacji.
- **RZGW Szczecin** – Ocena zastosowanej metody: w skali 1-5: **4** (głównie z uwagi na pracę SK ds. US).
Spotkania konsultacyjne z Radą Gospodarki Wodnej RWDOiPZ oraz Stałą Komisją ds. Udziału Społeczeństwa przy Dyrektora RZGW w Szczecinie przeprowadzone zostały zgodnie z regionalnym „Programem udziału społeczeństwa...”. W przypadku Rady było to jedno spotkanie, natomiast Komisja spotkała się trzykrotnie w przedmiotowej sprawie. Głównie ze względu na brak możliwości finansowych, zarówno dla Rady jak i dla Komisji nie zrealizowano zaleceń z I tury konsultacji dotyczących sposobu przeprowadzenia spotkań konsultacyjnych w formie warsztatowej. „Otwarte dyskusje i bezpośrednia wymiana poglądów”, zgodnie z opinią ekspercką zdecydowanie lepiej niż wykłady aktywizują uczestników spotkań. Aktywność ta w sposób oczywisty przekładać się powinna na konstruktywną analizę konsultowanego dokumentu wyrażoną w postaci uwag, opinii i wniosków. Efektem niewypełnienia powyższych zaleceń zdaje się być brak pozyskania uwag i opinii Rady ws. konsultowanego dokumentu, a ponad to nie podjęcie stosownej uchwały. Być może na taką sytuację miał również wpływ fakt, iż było to dopiero drugie spotkanie nowo powołanej w sierpniu 2007r. Rady II Kadencji. Zdecydowanie większą aktywność, dociekliwość i współpracę w trakcie sporządzania swojego stanowiska w przedmiotowej sprawie wykazała Stała Komisja, efektem pracy której było podjęcie stosownej uchwały z uwagami i opiniami.
- **RZGW Poznań** – osobno oceniono Konsultacje RGW i SK ds. US
 - Konsultacje z Radą Gospodarki Wodnej Regionu Wodnego Warty – ocena: 5
Efektywność (skuteczność) tego narzędzia oceniono na 5 ze względu na czynne zaangażowanie członków Rady zarówno w działania przygotowujące proces udziału społeczeństwa, jak i wspomaganie RZGW w Poznaniu w przekazywaniu stosownych informacji do reprezentatywnych społecznie instytucji, organizacji nt. generalnych założeń procesu udziału społeczeństwa w planowaniu w gospodarowaniu wodami oraz przedmiotu II tury konsultacji. Funkcjonowanie Rady jest oparte o zapisy Prawa wodnego co dyscyplinuje członków i zachęca ich do aktywnego włączenia się w proces konsultacyjny. Dodatkowo działania Rady w zakresie procesu udziału społeczeństwa i wyrażenie

opinii do konsultowanego dokumentu wspomagane były przez powołaną przy niej Stałą Komisję ds. Udziału Społeczeństwa. Efektem prowadzonych działań było przyjęcie uchwały nr 7/II/2008 na mocy której Rada wniosła uwagi do „Przeglądu...”. Rada przyjmując uchwałę zaakceptowała negatywną opinię Stałej Komisji ds. Udziału Społeczeństwa do konsultowanego dokumentu. Ocena ta powoduje konieczność dalszego angażowania Rady w działania konsultacyjne.

▪ Konsultacje ze Stałą Komisją ds. Udziału Społeczeństwa: ocena 5

Efektywność (skuteczność) tego narzędzia oceniono na 5 ze względu na czynne zaangażowanie członków Komisji zarówno w działania przygotowujące proces udziału społeczeństwa, jak i wspomaganie RZGW w Poznaniu w przekazywaniu stosownych informacji do reprezentatywnych społecznie instytucji, organizacji nt. generalnych założeń procesu udziału społeczeństwa w planowaniu w gospodarowaniu wodami oraz przedmiotu II tury konsultacji. Funkcjonowanie Komisji w istotny sposób wspomogło RZGW w Poznaniu w publikowaniu artykułów dot. konsultacji społecznych oraz w zamieszczaniu stosownych informacji na stronach www szeregu instytucji. Dodatkowo pozytywnie należy ocenić działanie członków Komisji związane z dystrybucją ankiet w reprezentowanych przez nich grupach docelowych. Efektem prowadzonych działań było zaopiniowanie negatywne „Przeglądu...” w drodze przyjętej opinii nr 1/2008 przedstawionej następnie na posiedzeniu Rady. Ocena ta powoduje konieczność dalszego angażowania Komisji w działania konsultacyjne.

- **RZGW Wrocław** - podstawową formą spotkań bezpośrednich z członkami Rady i Komisji i zainteresowanymi procesem planowania były prezentacje, w czasie, których pracownicy rzgw przedstawiali dokumenty, jakie miały być poddawane konsultacji. Na końcu każdego spotkania przewidziano czas na dyskusję. Jednak dyskusja po prezentacjach nie była zbyt żywa. Wyjątek stanowią dyskusje nad samym dokumentem przedmiotowym „Przegląd...”, które były dość mocno rozbudowane i zróżnicowane. Rada i Komisja przedstawiły swoje uwagi do dokumentu i sformułowały opinie w tej sprawie. Nieliczni członkowie Rady i Komisji zaangażowali się także w rozpowszechnianie informacji na temat działań prowadzonych przez rzgw we własnych jednostkach, poprzez zamieszczanie informacji na stronach internetowych, kserowanie ankiet oraz umożliwienie publikacji w miesięczniku rolniczym.

- **RZGW Kraków** – osobno oceniono konsultacje z Radą Regionu oraz Stałą Komisją ds. US.

▪ Konsultacje z Radą Regionu – ocena: 4

Konsultacje z Radą Regionu, podobnie jak w przypadku Komisji, są naturalnym i oczywistym sposobem zasięgnięcia opinii w sprawach gospodarowania wodami. RGW Regionu Wodnego Górnej Wisły II kadencji została powołana dopiero w końcowej fazie konsultacji z końcem maja. Posiedzenie Rady Regionu poświęcone konsultacjom odbyło się tuż przed terminem zakończenia II tury konsultacji. W efekcie, głównie z powodów organizacyjnych, członkowie Rady Regionu mieli stosunkowo mało czasu na zapoznanie się z konsultowanym dokumentem oraz z przygotowaną opinią Komisji, oraz mało czasu na opracowanie własnej opinii.

Sposób prowadzenia spotkania pozwolił jednak na zapoznanie członków Rady Regionu z konsultowanym dokumentem oraz z opinią Komisji. Zarówno dokument, jak i opinia wywołały żywą dyskusję. Mimo sporej różnicy zdań i dającej się zauważyć potrzebie dłuższego czasu na wypracowanie opinii (zgłaszano wnioski o zorganizowanie kolejnego spotkania poświęconego konsultacjom) Rada Regionu podjęła ostatecznie uchwałę akceptując najistotniejsze elementy opinii Komisji. Ze względu na problemy natury organizacyjnej związane z powołaniem rady II kadencji, efektywność konsultacji z Radą Regionu oceniamy na 4 (w skali 1-5).

▪ Konsultacje z Komisją ds. Udziału Społeczeństwa – ocena: 5

Wybór Komisji, jako organu konsultacji jest oczywisty. Komisja stanowi bowiem reprezentację wielu środowisk zainteresowanych z różnych względów stanem wód i środowiska wodnego. Komisja działająca przy RGW Regionu Wodnego Górnej Wisły stanowi zrównoważoną reprezentację wielu grup interesu skupionych wokół korzystania ze środowiska wodnego. Wysiłek wniesiony w odpowiednio prowadzoną współpracę z Komisją (odpowiednio wcześniej przesyłane dokumenty konsultacyjne, podkreślanie wielokrotnie roli, jaką pełni Komisja w konsultacjach oraz znaczenia opinii Komisji, prowadzenie spotkań Komisji w formie otwartych dyskusji), pozwolił na uzyskanie bardzo dobrych efektów konsultacji:

- duża frekwencja podczas spotkania – większość członków komisji była obecna na dwu spotkaniach (drugie spotkanie z inicjatywy Komisji) poświęconych konsultacjom,
- bardzo duże zainteresowanie członków Komisji oraz bardzo żywa dyskusja. Zaangażowanie Komisji w konsultacje okazało się tak duże, z inicjatywy Komisji zorganizowano drugie posiedzenie poświęcone konsultacjom dokumentu „Przegląd istotnych problemów...”,
- obszerna, szczegółowa opinia Komisji dotycząca konsultowanego dokumentu – opinia dotyczyła zarówno zawartości merytorycznej dokumentów konsultacyjnych, jak i ich strony komunikacyjnej. Opinia będąca efektem długiej, merytorycznej dyskusji została zaakceptowana przez znaczną większość członków Komisji. Opinia ta jest kompromisową opinią nie tylko członków Komisji, ale środowisk przez nich reprezentowanych.

Konsultacje z Komisją stanowiły bardzo skuteczny sposób konsultacji, pełniły również nieocenioną rolę informacyjną. Ocenione zostają na 5 (w skali od 1-5).

Warto dodać, że zarówno Rada Regionu, jak i Komisja były aktywnie zaangażowane w identyfikację istotnych problemów gospodarki wodnej na obszarze działania RZGW w Krakowie poprzez dwudniowe warsztaty prowadzone z podziałem na grupy dyskusyjne. Wszyscy uczestnicy warsztatów ocenili taki sposób zaangażowania w proces planowania jako bardzo interesujący. Zaangażowanie w samą identyfikację istotnych problemów miało istotny wpływ na zaangażowanie w późniejsze konsultacje. Wszyscy byli żywo zainteresowani efektem wspólnej pracy nad tworzeniem dokumentu. W trakcie konsultacji członkowie Komisji i Rady podkreślili konieczność takiego sposobu współpracy, wyrażając jednak zaniepokojenie wykorzystaniem efektów współpracy na poziomie krajowym (małe odzwierciedlenie wypracowanych efektów w dokumencie dla dorzeczy).

- **RZGW Warszawa** – przedstawiło ocenę opisową przeprowadzonych konsultacji. W procesie konsultacji RZGW w Warszawie uwzględniło specyfikę zlewni, leżących na obszarze administracyjnym. Do konsultacji wybrane zostały zlewnie Kamiennej, Bystrzycy, Jeziorki wraz z odcinkiem Wisły Środkowej Mazowieckiej oraz Czarna Hańcza i Węgorapa. RZGW w Warszawie nie odniosło się do oceny posiedzeń Komisji ds. Udziału Społeczeństwa i Rad Gospodarki Wodnej Regionów Wodnych.
- **RZGW Gliwice** - działania informacyjno-konsultacyjne – ocena skuteczności: efekty bardzo dobre.

5. Charakterystyka spotkań organizowanych dla pozyskania uwag do konsultowanego dokumentu

5.1. Charakter spotkań, ilość uczestników i ich rodzaj

Z uwagi na dość zróżnicowany sposób sprawozdawczości poszczególnych rzgw zadaniem trudnym jest syntetyczne przedstawienie wszystkich rodzajów spotkań i ich uczestników. W przypadku wielu spotkań nie wykazywano na przykład liczby uczestników, co można zapewne wytłumaczyć brakiem list obecności – zwłaszcza w przypadku tych spotkań, których rzgw nie było organizatorem, a jedynie stroną zaproszoną przez organizatora. Tam, gdzie było to możliwe, starano się zsumować ilość spotkań oraz uczestników.

RZGW Gdańsk - ogólnie: 9 spotkań, 208 uczestników

Dokument był konsultowany podczas 9 spotkań informacyjnych z udziałem rzgw, które odbyły się w okresie od 04.04.2008 do 17.06.2008. W spotkaniach udział wzięło łącznie 208 osób, z czego 111 uczestnikami byli rolnicy (53%), 17 przedstawicieli administracji rządowej, 38 administracji samorządowej, 14 użytkowników (warto dodać, że wystosowano jedynie 29 zaproszeń). Podczas większości spotkań nie przedstawiono żadnych opinii nt. dokumentu – wyjątkiem jest tutaj spotkanie z członkami Komunalnego Związku Gmin Doliny Redy i Chylonki z 17.06.2008, rezultatem którego są opinie przedstawione na piśmie.

RZGW Szczecin ogólnie: 7 spotkań

Dokument był konsultowany podczas 7 spotkań z udziałem RZGW Szczecin:

- Komfortowa Konferencja Naukowa w ramach Studenckiego Tygodnia Ekologicznego (23.04.2008), w którym udział wzięli przedstawiciele środowiska akademickiego oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych, w tym ekologicznych (brak danych nt. ilości zaproszonych i uczestników). Uczestnicy nie zgłosili uwag do konsultowanego dokumentu.
- Spotkanie w Urzędzie Miejskim w Policach, z udziałem 23 osób (na 35 zaproszonych). Uczestnicy nie zgłosili uwag do konsultowanego dokumentu
- Pięć spotkań informacyjnych: cztery w kwietniu 2008, w którym udział wzięło 63 przedstawicieli organizacji i instytucji samorządowych, rządowych (spośród 68 zaproszonych) oraz jedno w ramach Juwenaliów (maj 2008), z udziałem przedstawicieli środowiska akademickiego (studentów, nauczycieli akademickich) oraz organizacji pozarządowych. Brak danych na temat ilości

osób, które wzięły udział w spotkaniach. Uczestnicy nie zgłosili uwag do konsultowanego dokumentu.

RZGW Poznań - ogólnie: 10 spotkań, 735 uczestników

W okresie od stycznia 2008 do czerwca 2008 odbyło się 10 spotkań informacyjno-konsultacyjnych, w których udział wzięło łącznie 735 osób (przedstawiciele administracji rządowej i samorządowej, uczelni, NGO's, użytkowników). Jedynie podczas pierwszego spotkania zgłoszono konieczność wprowadzenia z poziomu centralnego medialnej kampanii informacyjnej wspomagającej konsultacje „Przeglądu...” – w trakcie pozostałych spotkań nie wniesiono żadnych uwag do dokumentu.

RZGW Wrocław

Nie organizowano innych spotkań konsultacyjnych, natomiast w ramach konsultacji rzgw uczestniczył w spotkaniach i konferencjach organizowanych przez różne instytucje i organizacje, na których, informował o rozpoczęciu procesu konsultacji i rozdawał uczestnikom spotkania broszury informacyjne i ankiety do wypełnienia. Materiały konsultacyjne rozpowszechniono na XII Konferencji Odra 2008 organizowanej co dwa lata przez RZGW Wrocław.

RZGW Kraków - ogólnie: 10 spotkań, 402 uczestników

W okresie do 4 grudnia 2007 do 17 kwietnia 2008 przeprowadzono 10 spotkań konsultacyjnych dokumentu: w zlewni Górnego Sanu oraz w polskiej części obszaru dorzecza Dniestru (Jarosław), w zlewni Górnego Sanu oraz w polskiej części obszaru dorzecza Dniestru (Przemyśl), w zlewni Górnego Sanu oraz w polskiej części obszaru dorzecza Dniestru (Ustrzyki Dolne), w zlewni Dolnego Dunajca (Nowy Sącz), w zlewni Skawy (Sucha Beskidzka), w zlewni Dolnego Sanu (Leżajsk), w zlewni Raby (Myślenice), w zlewni Górnego Dunajca i zlewni Czarnej Orawy (Nowy Targ), w zlewni Wisły sandomierskiej (Staszów) oraz Warsztaty „Forum wymiany doświadczeń w ochronie wód oraz eksploatacji oczyszczalni ścieków i systemów kanalizacyjnych” (Tarnów).

Na spotkania te zaproszono łącznie 586 osób, a udział wzięły 402 osoby.

RZGW Warszawa - ogólnie: 7 spotkań, 102 uczestników

Dokument konsultowano podczas 7 spotkań informacyjnych: w spotkaniach udział wzięło 102 osoby (w przypadku kilku spotkań nie wykazano ilości uczestników):

- 18 kwietnia 2008 roku w Piasecznie odbyło się spotkanie informacyjne zorganizowane przez KZGW i Marszałka Województwa Mazowieckiego. Spotkanie odbyło się w formie konferencji otwartej pod hasłem „Woda: zdrowie-ochrona-rozwoj”. Uczestnikom konferencji udostępniono komplet materiałów. Na konferencji nie zgłoszono uwag i opinii.
- 19 maja 2008 roku w Kielcach Marszałek Województwa Świętokrzyskiego zorganizował spotkanie, na którym przedstawiono prezentację dotyczącą II tury KS ze szczególnym uwzględnieniem problemów dorzecza Kamiennej. Rozesłano 150 zaproszeń. Uczestnikom spotkania udostępniono komplet materiałów.
- 26 maja 2008 roku w Suwałkach RZGW w Warszawie zorganizowało panel dyskusyjny, podczas którego przeprowadzono prezentację i rozdano komplet

materiałów konsultacyjnych. Uczestniczyło 14 osób na 47 zaproszeń. Brak wniesionych uwag i opinii nt konsultacji społecznych.

- 27 maja 2008 roku w Augustowie odbył się panel dyskusyjny zorganizowany przez RZGW w Warszawie. Na spotkaniu przeprowadzono prezentację i rozdano komplet materiałów konsultacyjnych. W spotkaniu wzięło udział 8 osób na 47 zaproszeń.
- 28 maja 2008 roku w Lublinie odbył się panel dyskusyjny zorganizowany przez RZGW w Warszawie. W spotkaniu wzięły udział 32 osoby na 49 zaproszeń. Na spotkaniu przeprowadzono prezentację i rozdano komplet materiałów konsultacyjnych.
- 30 maja 2008 roku w Węgorzewie RZGW w Warszawie zorganizowało panel dyskusyjny w którym wzięło udział 20 osób na 66 zaproszeń. Na spotkaniu przeprowadzono prezentację i rozdano komplet materiałów konsultacyjnych.

RZGW Gliwice - ogólnie: 4 spotkania, 340 uczestników

Dokument był przedmiotem trzech spotkań informacyjnych, konsultacyjnych i edukacyjnych:

- W pierwszym, które odbyło się 10.01.2008 na zaproszenie Dyrektora Związku Gmin i Powiatów Śląskich, udział wzięło 47 przedstawicieli administracji samorządowej (spośród 51 zaproszonych). Ponieważ w tym terminie nie dysponowano jeszcze materiałami z KZGW, dyskusja podczas spotkania nie pozwoliła na sformułowanie konkretnych wniosków i uwag – jako efektu konsultacji ustnych.
- W spotkaniu drugim, które odbyło się na zaproszenie Prezesa Związku Stowarzyszeń "Zielony Ring Przemysłowy" w dniu 21.04.2008, udział wzięły 24 osoby (na 27 zaproszonych), w tym 21 przedstawicieli administracji samorządowej. Podczas spotkania m.in. prezentowano „Ramową Dyrektywę Wodną” oraz kwestie znaczenia gospodarki wodnej dla społeczności lokalnej.
- Podczas spotkania 15.05.2008 w Radzionkowie, zorganizowanego przez Stowarzyszenie Przyjaciół i sympatyków Ekologii „Zielona Ziemia” uczestniczyło ok. 300 osób. Spotkanie w formie konferencji poświęcone było problemom gospodarki wodnej; poszanowaniu, racjonalnemu wykorzystaniu i ochronie zasobów wodnych oraz kształtowaniu postawy świadomego konsumenta w tym zakresie. Na konferencji rozdystrybuowano materiały informacyjne oraz kwestionariusze ankiety.
- W dniu 12 czerwca 2008 r. odbyło się spotkanie w siedzibie Urzędu Miasta i gminy w Toszku zorganizowane przez Władze Samorządowe Toszka we współpracy z RZGW w Gliwicach. W spotkaniu uczestniczyli radni, sołtysi i społeczność lokalna. Podczas spotkania przedstawiono prezentacje: nt. „Wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej w Polsce” i „Istotne problemy gospodarki wodnej w Regionie Wodnym Górnej Odry na obszarze działania RZGW w Gliwicach”. Na spotkaniu zaprezentowano przebieg prac zmierzających do zidentyfikowania istotnych problemów gospodarki wodnej w skali części wód, regionów wodnych oraz obszarów dorzeczy w Polsce ze szczególnym wskazaniem wyników tych działań w regionie wodnym Górnej Odry oraz na obszarze Miasta i Gminy Toszek. „Konsultacje społeczne w Regionie Wodnym Górnej Odry”. Podczas spotkania uczestnikom przekazane zostały materiały informacyjne dotyczące zadań i kompetencji RZGW Gliwice oraz

procesu planowania gospodarowania wodami. W spotkaniu uczestniczyło 19 osób.

W trakcie tych trzech spotkań konsultacyjnych nie zgłoszono uwag do dokumentu.

5.2. Ocena konsultacji poprzez tzw. „inne spotkania konsultacyjne”

5.2.1. Prawdliwość rozwiązania

Formę konsultowania dokumentu podczas innych spotkań konsultacyjnych należy uznać za konieczny element procesu informowania społeczeństwa i pozyskiwania opinii grup innych, niż grupy zawodowo/formalnie powiązane z problematyką środowiska wodnego. Taka forma, dzięki możliwości bezpośredniego kontaktu z zaproszonymi osobami, daje wiele możliwości interaktywnego, dostosowanego do audytorium przekazu informacji oraz prowadzenia debaty.

W II turze konsultacji wykazano stosunkowo dużą ilość przeprowadzonych w tym celu spotkań, niemniej jednak efekty tych spotkań nie są we wszystkich obszarach zadawalające. Mała liczba zgłoszonych uwag i opinii – których pojawienie się należy uznać za jeden z istotniejszych wskaźników konsultacji – świadczy o tym, że przekaz informacji był raczej jednokierunkowy. Można przypuszczać, że przyczyną takich nikłych rezultatów jest forma prowadzenia spotkań (z małą ilością technik aktywizacyjnych, a z przewagą prezentacji). Jako pozytywne należy uznać pojawienie się nietypowych rodzajów spotkań: obok przeważającej ilości spotkań w formie prezentacji, korzystano też z okazji bardziej ludycznych, takich jak festyny, juwenalia. Takie różnicowanie form spotkań z pewnością pomaga w dotarciu do grup niedostępnych przy użyciu standardowych form.

5.2.2. Uzyskany efekt

Efekty innych konsultacji są zróżnicowane w poszczególnych rzgw. W niektórych – jak na przykład w RZGW Poznań, RZGW Szczecin, RZGW Gliwice nie uzyskano żadnych uwag do konsultowanego dokumentu - gdy tymczasem podczas spotkań RZGW Kraków uzyskano imponującą ilość bardzo interesujących uwag, przygotowanych w sposób, który świadczy o bardzo dokładnym przygotowaniu merytorycznym uczestników spotkań oraz o ich zaangażowaniu w działania. Efektem niezmiernym jest wzrost poziomu wiedzy uczestników spotkań. Efektem niemierzalnym jest integracja osób i grup biorących udział w spotkaniach – na ten aspekt spotkań zwracano uwagę m.in. w sprawozdaniu RZGW Kraków.

5.2.3. Koszt działania

W sprawozdaniach przesyłanych przez rzgw nie zastosowano kategoryzacji kosztów oraz zaangażowania kadrowego z rozróżnieniem spotkań Rad, Komisji oraz innych spotkań. Tym samym niemożliwa jest ocena nakładów poniesionych na realizację tych zadań. Z opisów przesyłanych przez pracowników rzgw wynika, że bardzo często spotkania te były bezkosztowe, gdyż organizowane przez inne instytucje konferencje, spotkania, zebrania wykorzystywano jako okazję do przedstawienia i przedyskutowania dokumentu.

Poniższa tabela zawiera koszty wymienione już w tym dokumencie przy okazji analizy kosztów poniesionych na spotkania Rad i Komisji.

Oszacowanie poniesionych kosztów - nakłady finansowe oraz zaangażowanie kadrowe – na spotkania konsultacyjne (z Radą Regionu, Komisją i inne)

Region wodny** [nazwa]	Poniesione koszty (bez kosztów osobowych) w [tys. zł]	Obciążenie kadrowe (osoby zatrudnione w RZGW) [osobomiesiące]	Zaangażowanie osób spoza RZGW (np. członkowie RGW i Komisji ds US) [Osobodni]
RZGW Gdańsk	0	1,3	0
RZGW Szczecin	0,5	1,5	77
RZGW Poznań	8	18	540
RZGW Wrocław	2	0	0
RZGW Kraków	11	13	67
RZGW Warszawa	4	12	21
RZGW Gliwice	3,99	2	292
Łącznie (na podstawie uzyskanych danych)	29,49	47,8	997

5.3. Ocena metody przez pracowników RZGW

Pracownicy rzgw zostali poproszeni o ocenę w skali 1-5 skuteczności konsultacji z Radami i Komisjami, jednak część z nich wystawiła jedynie ocenę opisową, co uniemożliwia ilościowe przedstawienie ogólnej oceny. Ponadto część sprawozdań odnosi się jedynie do wybranych elementów tej metody konsultacji lub ma charakter sprawozdawczy, nie zaś ewaluacyjny, co sprawia, że nawet opisowa ocena całości spotkań konsultacyjnych tego typu jest niemożliwa. Z ocen wystawionych wynika, że metoda ta została uznana za dobrą (RZGW Kraków ocenił jako bardzo dobrą, co nie dziwi w kontekście bardzo dobrych rezultatów na tym terenie).

RZGW Gdańsk

W sprawozdaniu oceniono jedynie „spotkania z użytkownikami wód, spotkania z rolnikami - bardzo dobra metoda bezpośredniego kontaktu z użytkownikami. Jednakże duża część uczestników nie zwracała wypełnionych ankiet.”

RZGW Szczecin - ocena zastosowanej metody: 4

Podobnie jak w przypadku spotkań z Radą i Komisją, z powodu braku finansów RZGW w Szczecinie nie mogło samo zorganizować w II turze spotkań konsultacyjnych. Jednakże dzięki zaangażowaniu pracowników odpowiedzialnych za komunikację społeczną uczestniczyło w spotkaniach i konferencjach organizowanych przez różne instytucje i organizacje, na których: informowano o prowadzonych konsultacjach, przedstawiano konsultowany dokument i poddawano go pod dyskusję, rozdawano uczestnikom spotkania materiały informacyjne i ankiety do wypełnienia.

Ocena zastosowanej metody: 4 (głównie za zaangażowanie uzyskane ze strony środowiska akademickiego, urzędów gmin, LOP-u Szczecin w postaci zaproszeń na spotkania oraz efekty ankietyzacji).

RZGW Poznań ocena zastosowanej metody: 4

Konsultacje z różnymi środowiskami, grupami interesów, na które proces planowania w gospodarowaniu wodami ma pośredni lub bezpośredni wpływ oceniono na 4. W przypadku większości spotkań nie wnoszono uwag do „Przeglądu...”, oceniając dokument pozytywnie pod kątem zawartości merytorycznej. Konsultacje z różnymi środowiskami charakteryzowały się aktywnym zainteresowaniem ich przedstawicieli procesem planowania. Ocena ta powoduje konieczność zorganizowania większej ilości spotkań branżowych w ramach III tury konsultacji.

RZGW Wrocław

W sprawozdaniu RZGW Wrocław nie przeprowadzono ewaluacji działań, a jedynie syntetycznie opisano podjęte działania:

„W ramach konsultacji rzgw uczestniczył w spotkaniach i konferencjach organizowanych przez różne instytucje i organizacje, na których, informował o rozpoczęciu procesu konsultacji i rozdawał uczestnikom spotkania broszury informacyjne i ankiety do wypełnienia. Materiały konsultacyjne rozpowszechniono na XII Konferencji Odra 2008 organizowanej co dwa lata przez RZGW Wrocław”.

RZGW Kraków ocena zastosowanej metody: 5

Jak piszą pracownicy RZGW Kraków, „spotkania konsultacyjne spotkały się z bardzo dużym zainteresowaniem i odzewem oraz z bardzo wysoką oceną zarówno potrzeby ich organizowania, jak i sposobu prowadzenia. W ocenę zaangażowani zostali sami uczestnicy poprzez wypełnienie ankiety oceniającej spotkania. 98 % wszystkich uczestników spotkań uznało sposób prowadzenia za interesujący, znaczna większość (88%) wyraziła chęć zaangażowania w taki sposób w proces planowania.

Sposób organizacji i prowadzenia spotkań wpłynął na ich wysoką efektywność:

- na spotkania zapraszano reprezentację lokalnych środowisk zainteresowanych gospodarowaniem wodami, dzięki czemu uzyskano opinię wszystkich tych środowisk,
- spotkania prowadzone było w formie warsztatowej. Dyskusje prowadzono równoległe w kilku grupach dyskusyjnych, w każdej grupie starano się uzyskać zrównoważoną reprezentację różnych środowisk, dzięki czemu pozyskana opinia stanowi opinię wypracowaną w oparciu o kompromis różnych stron interesu,
- warsztatowa forma spotkań wpłynęła na duże zaangażowanie uczestników w dyskusje,
- sposób prowadzenia spotkań pozwolił z jednej strony na uzyskanie opinii na temat istotnych problemów określonych w konsultowanym dokumencie dla obszarów dorzeczy, z drugiej strony na określenie problemów w skali lokalnej (zlewnie bilansowe). Efekty te mogą (powinny) być wykorzystane przy opracowaniu działań naprawczych.

Spotkania spotkały się z dużym zainteresowaniem. O potrzebie organizowania takich spotkań świadczą też telefony z wielu instytucji dopytujące o kontynuację spotkań, czy też o większą ilość spotkań na innych obszarach.

Spotkania konsultacyjne stanowią jeden z najbardziej efektywnych sposobów konsultacji. Pełnią również nieocenioną rolę informacyjną oraz rolę integrującą różne środowiska wokół działań związanych z poprawą stanu wód. Spotkania oceniamy na **5 (w skali 1-5)**.

RZGW Warszawa

Również w przypadku tego RZGW nie przedstawiono oceny w skali, a jedynie ogólną opisową ocenę podjętych działań, wraz z uzasadnieniem przyjętych form działania.

W sprawozdaniu zaznaczono, że „w procesie konsultowania uwzględniona została specyfika obszarów, które leżą w podległych zlewniach. Do konsultacji wybrane zostały zlewnie Kamiennej, Bystrzycy, Jeziorki wraz z odcinkiem Wisły Środkowej Mazowieckiej oraz Czarna Hańcza i Węgoropa. Zaproszenia na spotkania kierowane były zgodnie z zasadami przyjętymi przez Grupę Roboczą. Zwrócono się też do Zarządów Zlewni z prośbą o wytypowanie osób lub instytucji z danego terenu zainteresowanych współpracą w zakresie problemów gospodarki wodnej.

Ogólna ocena frekwencji: „Niestety frekwencja na spotkaniach była niska, choć wszyscy ci, którzy zdecydowali się przyjść prowadzili ożywioną dyskusję. Często byli to użytkownicy.

Ogólna ocena przebiegu spotkań: Były przypadki upominania się o rozwiązanie niektórych problemów poruszanych na spotkaniach przez ludzi biorących udział w dyskusji. Spotkania te miały ciekawy przebieg, wszyscy chętnie zaopatrzyli się w materiały konsultacyjne, nierzadko w kilka kompletów, ale niestety nie mamy wielu zwrotów ankiet z niektórych rejonów. Powodem takiej sytuacji były trudności logistyczne uniemożliwiające ponowienie spotkań i zbyt późny czas rozpoczęcia konsultacji bezpośrednio w terenie.

We wszystkich spotkaniach uczestniczyli pracownicy merytoryczni z odpowiednich Zarządów Zlewni.

RZGW Gliwice

Efekty działań informacyjno-konsultacyjnych lapidarnie oceniono bardzo dobre.

6. Działania informacyjne, edukacyjne i promocyjne

Działania informacyjne, edukacyjne i promocyjne były prowadzone przez poszczególne rzgw w zróżnicowany sposób i przy użyciu różnych metod – na podstawie sprawozdań można odnieść wrażenie, że forma działań uzależniona była przede wszystkim od możliwości finansowych i kadrowych jednostki oraz jej dotychczasowych zasobów (np. już istniejących kanałów informacyjnych, wypracowanych kontaktów z mediami itp.).

Zadaniem bardzo trudnym, o ile nie niemożliwym, jest ilościowe przedstawienie wszystkich działań i ich rezultatów. Podjęto jednak próbę zestawienia typów działań, jakie podejmowano w różnych rzgw. Aktywność informacyjna, edukacyjna i promocyjna podejmowana była przede wszystkim podczas spotkań z młodzieżą szkolną i akademicką, przedstawicielami administracji, społecznościami lokalnymi. Ponadto prowadzono również działania wspierające konsultacje (promujące, informujące) poprzez wykorzystanie tradycyjnych i nowoczesnych technik komunikacyjnych.

6.1. Spotkania informacyjne, seminaria i konferencje

RZGW Gdańsk

W sprawozdaniu wykazano, iż działania informacyjno-promocyjne były realizowane podczas spotkań wykazanych jako spotkania konsultacyjne. Jednakże jeśli działania promocyjne traktujemy jako działania wspomagające same konsultacje, to wskazanych spotkań nie należy zaliczać do omawianej kategorii.

RZGW Szczecin

Działania informacyjne i edukacyjne prowadzono podczas następujących spotkań:

- I Posiedzenie RGW Regionu Wodnego Dolnej Odry i Pomorza Zachodniego (26 uczestników),
- Warsztaty Regionalne: „Planowanie w gospodarowaniu wodami w Polsce wg Ramowej Dyrektywy Wodnej – stan wdrożenia i dalsze działania w obszarze dorzecza Odry” (listopad 2007), w których udział wzięło 108 osób, w tym 9 osób z RZGW Szczecin, z których 5 to prelegenci, 38 przedstawiciele administracji rządowej, 16 przedstawiciele administracji samorządowej, 13 przedstawiciele środowiska akademickiego, 41 inni).
- Warsztaty Regionalne: „Strategia monitoringu i oceny wód powierzchniowych według Ramowej Dyrektywy Wodnej” (styczeń 2008), w których udział wzięło 147 osób, w tym 21 uczestników z RZGW Szczecin, 108 przedstawiciele administracji rządowej, 11 administracji samorządowej, 15 przedstawiciele środowiska akademickiego, 13 – inni.

RZGW Poznań

Działania informacyjne i edukacyjne prowadzono poprzez:

- 5 spotkań edukacyjnych (w tym 3 przed rozpoczęciem II tury konsultacji). Jedno spotkanie zorganizowano dla przedstawicieli administracji samorządowej, cztery dla młodzieży szkolnej i akademickiej.
- Inne spotkania, podczas których informacje o konsultacjach były przekazywane przez członków Rady Gospodarki Wodnej Regionu Wodnego Warty/Stałej Komisji ds. Udziału Społeczeństwa:
 - Luty 2008 - spotkanie informacyjne zorganizowane w ramach Stowarzyszenia Gmin Nadobrzeńskich. Informacja dot. przedmiotu II tury konsultacji społecznych, miejscu gdzie można zapoznać się z dokumentem, miejscu wnoszenia uwag, przekazywana przez członka Stałej Komisji ds. Udziału Społeczeństwa (Stowarzyszenie Gmin Nadobrzeńskich).
 - konferencja pt. „Aktywne Metody Ochrony Przyrody w Zrównoważonym Leśnictwie” w Rogowie (1-2.04.2008). Informacja dot. przedmiotu II tury konsultacji społecznych, miejscu gdzie można zapoznać się z dokumentem, miejscu wnoszenia uwag, przekazywana przez członka Stałej Komisji ds. Udziału Społeczeństwa (RDLP w Poznaniu – Nadleśnictwo Jarocin).
 - Konferencja „Zrównoważone gospodarowanie zasobami wód podziemnych na terenach przekształconych antropogenicznie” w Częstochowie (17-18.04.2008 r.) Informacja dot. przedmiotu II tury konsultacji społecznych, miejscu gdzie można zapoznać się z dokumentem, miejscu wnoszenia uwag,

przekazywana wraz z ankietami przez członka Stałej Komisji ds. Udziału Społeczeństwa (PWiK Okręgu Częstochowskiego S.A.).

- podczas targów POLEKO - (20-23.11.2007 r.) w ramach merytorycznej obsługi stoiska KZGW przez pracownika ZK.

Z relacji ustnych członków Rady oraz Komisji wynika, że informacja nt. procesu konsultacji społecznych była przekazywana również na spotkaniach, zebraniach instytucji reprezentowanych w tych ciałach tj. SITWM, Polski Związek Wędkarski, Stowarzyszenie Gmin Nadnoteckich, itp. – nie rozdawano na nich większej ilości drukowanych materiałów informacyjnych, jedynie przekazywano informację o możliwości zapoznania się z nimi na stronie www.rzgw.poznan.pl.

RZGW Wrocław

Konsultacje promowano w formie prezentacji i komunikatów podczas spotkań:

- Spotkanie grupy roboczej Eurex Czysta Nysa, w dniu 28.02.2008r.
- II Międzynarodowe Forum Łąby, w dniu 28.04.2008r.
- XII Międzynarodowa Konferencja Naukowo Techniczna Zarządzanie Zasobami Wodnymi z dorzeczu Odry, w dniu 12.05.2008

RZGW Kraków

Działania wspierające konsultacje odbyły się podczas łącznie 7 spotkań.

Działania informacyjno-promocyjne o konsultacjach prowadzono podczas 3 spotkań:

- informacje o konsultacjach pojawiły się na dwóch spotkaniach – w lutym 2008 podczas spotkania w Słomnikach dotyczącego gospodarki wodnej w zlewni rzeki Szreniawy oraz podczas Konferencji Naukowo-Technicznej w kwietniu 2008 w Nowym Sączu (poświęconej ocenie stanu gospodarki wodnej na Sądeckczyźnie, zorganizowana przez Starostę Nowosądeckiego i Sądecką Radę Federacji SNT NOT w Nowym Sączu).

Działania informacyjne o procesie planowania zgodnym z RDW:

- Spotkania – informacje rozpowszechniono podczas 4 spotkań, w tym 3 konferencji (Konferencja Naukowo-Techniczna „Błękitny San”, Konferencja Naukowo-Techniczna poświęcona ocenie stanu gospodarki wodnej na Sądeckczyźnie, Konferencja zorganizowana przez SITWM) oraz 1 szkolenia dla studentów Wydziału Ochrony Środowiska AGH.

Ponadto w ramach działań edukacyjnych zrealizowano 3 spotkania warsztatowo-szkoleniowe dla przedsiębiorców, uczniów i studentów studiów podyplomowych (kierunek Ochrona przyrody w IOP PAN). W spotkaniach udział wzięło kolejno: 15, 29 i 25 osób.

RZGW Warszawa

Zorganizowano 5 spotkań (nie uzyskano danych na temat frekwencji podczas wszystkich spotkań):

- 2 spotkania z dziećmi i młodzieżą oraz opiekunami (130 uczestników)
- dwudniowe warsztaty edukacyjno-informacyjne (29 uczestników)
- spotkanie ze społecznością lokalną – impreza z konkursem plastycznym (200 uczestników)
- spotkanie podczas festynu „Święto Wisły” (organizacja stoiska na festynie, gdzie ankietowano uczestników i propagowano wydawnictwa).

RZGW Gliwice

W sprawozdaniu ogólnie wymieniono, iż zastosowane działania wspierające proces konsultacji obejmowały:

- działania informacyjne i promocyjne
 - spotkania informacyjne, szkolenia, konferencje, rozpowszechnianie informacji o procesie planowania zgodnym z RDW (spotkania informacyjne, szkolenia, konferencje)
- działania edukacyjne – szkolenia.

6.2. Ulotki i broszury

RZGW Gdańsk

Brak informacji o przygotowanych i rozpowszechnionych broszurach i ulotkach, choć można założyć, że pojawiły się one co najmniej w wersji elektronicznej na www.rzgw.pl.

RZGW Szczecin

W działaniach wykorzystano broszury, materiały informacyjne:

- „Porozmawiajmy o wodzie – Ramowa Dyrektywa Wodna”
- „Ramowa Dyrektywa Wodna – jako narzędzie polityki wodnej”
- „W trosce o wodę”
- „Współpraca międzynarodowa w gospodarce wodnej”
- „Harmonogram i program prac związanych ze sporządzaniem planów gospodarowania wodami wraz z zestawieniem działań, które należy przeprowadzić w drodze konsultacji społecznych”
- „Planowanie w gospodarowaniu wodami”
- „Przyszłość gospodarki wodnej w aspekcie dyrektyw Unii Europejskiej”

Materiały te były udostępniane m.in. w siedzibie RZGW w Szczecinie, w 4 Nadzorach Wodnych Zarządu, w Zakładzie Wodociągów i Kanalizacji w Szczecinie, podczas różnego rodzaju spotkań.

RZGW Poznań

Podczas działań wspierających rozpowszechniano materiały informacyjne, broszury itp.:

- Streszczenie „Przeglądu...” (1280 szt.)
- Broszura dot. „Przeglądu...” (2964 szt.)
- Ankieta dot. „Przeglądu...” (3103 szt.)
- Plakat informacyjny dot. „Przeglądu...” (940 szt.)
- Folder „Charakterystyka regionu wodnego Warty i identyfikacja istotnych problemów gospodarki wodnej” - opracowany przez RZGW w Poznaniu; 68 stron (591 szt.)
- Folder informacyjny „Gospodarowania wodami w regionie wodnym Warty” – opracowany przez RZGW w Poznaniu; format A4; 32 strony (270 szt.).

RZGW Wrocław

W działaniach wspierających wykorzystano broszury informacyjne nt. działalności RZGW we Wrocławiu

- Rozpowszechnione z materiałami II tury konsultacji, razem 751 szt.

- Rozdawane na spotkaniach Komisji Łabskiej, GR Eurex Czysta Nysa, Spotkaniach Rady i Komisji w RZGW we Wrocławiu
 - Rozpowszechnione na II Międzynarodowym Forum Łaby i Konferencji Odra 2008
- Broszury informacyjne nt. działalności KZGW były rozpowszechniane w siedzibie rzgw, na spotkaniach, konferencjach, posiedzeniach Rady i Komisji.

RZGW Kraków

W ramach działań informacyjno-promocyjnych opracowano i wydano:

- Broszurę „Planowanie w gospodarce wodnej na obszarze działania RZGW w Krakowie - stan prac na grudzień 2007 r.”. Broszurę wydrukowano w nakładzie 3000 egzemplarzy,
- Ulotkę „Woda dla rozwoju – Program poprawy stanu środowiska wodnego”

Broszury te dostarczają informacje zarówno o stanie zaawansowania prac nad sporządzaniem planów gospodarowania wodami w odniesieniu do obszaru działania RZGW w Krakowie, jak również o samej filozofii wdrażania RDW oraz o powodach i konieczności jej wdrożenia.

W trakcie konsultacji rozpowszechniono także wykonane na poziomie krajowym:

- Streszczenie „Przegląd istotnych problemów ...”
- Broszurę „Przegląd istotnych problemów ...”
- Plakaty zapraszające do udziału w konsultacjach.

W ramach informowania o procesie konsultacji udostępniono w/w materiały w siedzibie RZGW w Krakowie oraz w siedzibach Zarządów Zlewni, a także przy okazji badań ankietowych, na spotkaniach, warsztatach, konferencjach, itp. Materiały te były również dostępne na stronie internetowej RAGW w Krakowie.

RZGW Warszawa

W działaniach promocyjnych RZGW w Warszawie wykorzystał:

- Broszurę informacyjną przygotowaną przez KZGW pt.: „Przegląd istotnych problemów gospodarki wodnej dla obszarów dorzeczy” oraz ulotkę dotyczącą tej broszury.
- Ulotkę wydaną przez RZGW w Warszawie pt. „Włącz się w podejmowanie decyzji o wodzie”
- Broszurę o działalności RZGW w Warszawie, która zawiera rozdział poświęcony wdrażaniu RDW.

RZGW Gliwice

W działaniach konsultacyjnych na obszarze RZGW w Gliwicach wykorzystano:

- Broszurę zawierającą podsumowanie I tury konsultacji „Rozmawiamy o wodzie”
- Informator o RZGW Gliwice (folder)
- Materiały informacyjne wydane przez KZGW oraz ANKIETY
- czasopismo „Gospodarka Wodna” Nr 11,12/2007 i 1/2008.

Materiały te były udostępniane na przeprowadzonych spotkaniach konsultacyjnych, oraz w formie cyfrowej na stronie internetowej.

6.3. Portale internetowe (w tym fora internetowe)

RZGW Gdańsk

W sprawozdaniu brak informacji dot. zastosowania portali internetowych w działaniach wspierających.

RZGW Szczecin

Konsultacje wspierano poprzez następujące działania informacyjne:

- stronę internetową, poprzez Interaktywne Forum Dyskusyjne „Razem w trosce o wodę” (w trakcie półrocznego okresu konsultacji forum odwiedziło ponad tysiąc internautów, w tym szczególną aktywność wykazało kilku członków organizacji ekologicznych zamieszczając kilkanaście obszernych postów. W stosunku do 4 z nich RZGW zamieściło odpowiedź.)
- Portale, strony internetowe, tablice ogłoszeń innych instytucji: RZGW w Szczecinie zwracał się z prośbą do członków Rady Gospodarki Wodnej, Stałej Komisji ds. Udziału Społeczeństwa oraz wszystkich adresatów o zamieszczanie przedmiotowych informacji oraz linku do strony internetowej Zarządu na stronach internetowych swoich instytucji, na dostępnych portalach lub chociażby na tablicach ogłoszeń. Informacje umieścili: Urząd Miasta Ustka, Urząd Gminy w Łobzie, Urząd Miejski w Słubicach, Zachodniopomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Szczecinie.

RZGW Poznań

Działania wspierające prowadzono poprzez **Internet/interaktywne forum**: na www.rzgw.poznan.pl zamieszczono pełną informację o trwającej II turze konsultacji społecznych, w tym konsultowany dokument, broszurę, ankietę, plakat informacyjny. Wykorzystane zostały również strony internetowe zainteresowanych instytucji reprezentowanych w składzie Rady Gospodarki Wodnej Regionu Wodnego Warty, Stałej Komisji ds. Udziału Społeczeństwa oraz innych podmiotów, które wyraziły chęć czynnego zaangażowania się w proces udziału społeczeństwa w planowaniu w gospodarowaniu wodami do przekazywania stosownych informacji. Taka informacja została zawarta m.in. na stronie: Polskiego Towarzystwa Leśnego, Przedsiębiorstwa Wodociągów i Kanalizacji w Koninie, Ośrodka Działań Ekologicznych „Jutrzenka”, Wojewódzkiego Zarządu Melioracji i Urządzeń w Łodzi, Śląskiego Zarządu Melioracji i Urządzeń Wodnych, Urzędu Gminy Kochanowice.

Na stronie internetowej RZGW w Poznaniu funkcjonuje interaktywne forum, pozwalające na wnoszenia uwag szerokiemu społeczeństwu do dokumentu obligatoryjnie poddawanego konsultacjom. W okresie od 22 grudnia 2007 r. do 22 czerwca 2008 r. nie odnotowano żadnego wpisu na forum, co skutkuje uznaniem tego narzędzia procesu udziału społeczeństwa za mało efektywne.

RZGW Wrocław

W działaniach wspierających podjęto następujące formy informowania poprzez Internet:

- Zamieszczenie informacji o II turze konsultacji społecznych wraz z materiałami konsultacyjnymi” broszura, streszczenie IP, ankietę (PDF i DOC) i plakat
- Zamieszczone informacje o konsultacjach na stronie WIOŚ we Wrocławiu: www.wroclaw.pios.gov.pl wraz z linkiem na stronę rzgw

- Zamieszczenie ankiety do pobrania na stronie Uniwersytetu Zielonogórskiego: <http://www.iis.uz.zgora.pl>

RZGW Kraków

Działania informacyjno-promocyjne o konsultacjach prowadzono poprzez:

- Stronę internetową – na www.krakow.rzgw.gov.pl zamieszczono informacje o konsultacjach społecznych.. Oprócz informacji udostępniono konsultowany dokument, szereg materiałów informacyjnych i ankietę.
- Informacje na portalach innych instytucji - w efekcie wysłania Komunikatu informującego o konsultacjach (w początkowym okresie konsultacji rozesłano pocztą elektroniczną do różnego rodzaju instytucji i organizacji 831e-maili z informacjami o rozpoczęciu II tury konsultacji społecznych informacje o konsultacjach społecznych zostały zamieszczone na portalach wielu instytucji i organizacji – potwierdzenie otrzymano od 44 instytucji (ale to jedynie procent wszystkich instytucji, które takie informacje zamieściły na swojej stronie internetowej).

Działania informacyjne o procesie planowania zgodnym z RDW realizowano poprzez:

- Stronę internetowa - Na stronie internetowej RZGW w Krakowie www.krakow.rzgw.gov.pl zamieszczone zostały informacje o procesie planowania zgodnie z RDW. Oprócz informacji udostępniono do pobrania w wersji elektronicznej broszury informacyjne.

RZGW Warszawa

Konsultacje społeczne w RZGW w Warszawie były wspierane poprzez:

- udostępnienie informacji podlegających konsultacjom z poziomu głównej strony internetowej RZGW w Warszawie (wersje elektroniczne broszur i ankiet).
- udostępnienie łącza do właściwej strony KZGW zawierającej informacje o I turze konsultacji społecznych.

RZGW Gliwice

Generalnie opinia na temat informacji dot. konsultacji społecznych zamieszczanych na stronie internetowej RZGW Gliwice była bardzo pozytywna – uznano je za **wyczerpujące, przystępne a jednocześnie fachowe oraz zawsze aktualne**. Informacje umieszczone na stronie internetowej były łatwo dostępne dzięki temu osoby przyznające się do średniego zaawansowania w obsłudze komputera/Internetu nie miały problemów z wyszukaniem interesujących je materiałów. W sytuacjach pojawiających się sporadycznie problemów zainteresowanym pomocą służyli niezwłocznie pracownicy zespołu zajmującego się konsultacjami społecznymi lub pracownicy działu informatycznego.

Na stronie internetowej www.rzgw.gliwice.pl utworzone zostało interaktywne forum dyskusyjne, które pozwalało szerokiemu społeczeństwu na wymianę informacji, wnoszenie uwag i składanie wniosków do dokumentów poddawanych konsultacjom. Odzew na przedmiotowym forum był znikomy, i pomimo stworzenia społeczeństwu możliwości wypowiedzenia się w tej formie z różnych przyczyn nie cieszyła się ona popularnością.

6.4. Poczta elektroniczna i tradycyjna

RZGW Gdańsk

W sprawozdaniu brak informacji o tej formie działań, choć można przypuszczać, że była wykorzystywana.

RZGW Szczecin

W działaniach wykorzystano formę poczty tradycyjnej i elektronicznej. Do 480 instytucji i organizacji z obszaru działania rzgw (w tym 78 instytucji rządowych, 207 instytucji samorządowych, 175 użytkowników, 12 NGO's) w Szczecinie rozesłano informacje o prowadzonych konsultacjach (wraz z kompletem materiałów informacyjnych i ankietą). Pisma informowały o przedmiocie konsultacji, ich terminie, miejscach gdzie można zapoznać się z dokumentem oraz o sposobach przekazywania uwag. W pismach RZGW w Szczecinie zwracało się również do adresatów z zaproszeniem do współpracy, zamieszczanie informacji na dostępnych portalach, rozpowszechnianie przedmiotowych informacji innymi dostępnymi metodami.

RZGW Poznań

Rozesłano pisma informujące o II turze konsultacji, o terminach wnoszenia uwag oraz o miejscach gdzie można zapoznać się z dokumentami i zgłaszać ewentualne opinie i uwagi. Podane zostały adresy e-mailowe, pod które wszelkie opinie można przesyłać. W lutym 2008 r. przed wysyłką materiałów pocztą tradycyjną została przesłana do 639 instytucji (pocztą elektroniczną) informacja o trwającym procesie konsultacji „Przeglądu...”, miejscu zamieszczenia dokumentu (oraz broszur, ankiet). Informacja była kierowana do następujących grup docelowych: administracja samorządowa/rządowa, użytkownicy (rolnictwo, przemysł, usługi wodne, usługi komunalne, wędkarstwo/rybactwo, leśnictwo, turystyka), organizacje pozarządowe – ekologiczne. Informacja została przesłana także do 120 mediów lokalnych z obszaru działania RZGW w Poznaniu. Drogą elektroniczną w kwietniu 2008 r. przesłano przypomnienie mające na celu zwiększenie stopnia zwrotu ankiet oraz pozyskanie ewentualnych uwag do „Przeglądu...”. Podobna informacja została przesłana dzięki zaangażowaniu członków Rady Gospodarki Wodnej Regionu Wodnego Warty: przez Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Łodzi do 13 starostw powiatowych oraz 80 urzędów miast i gmin z obszaru województwa łódzkiego; przez Polski Klub Ekologiczny do instytucji reprezentujących organizacje pozarządowe, rządowe, samorządowe, media z terenu Wielkopolski.

W lutym 2008 r. po otrzymaniu drukowanych materiałów informacyjnych dotyczących II tury konsultacji społecznych wysłano pocztą tradycyjną odpowiednie pisma informujące, do których załączono: streszczenie „Przeglądu...”, broszurę dot. „Przeglądu...”, ankietę dot. „Przeglądu...”, plakat informacyjny dot. „Przeglądu...”, folder „Charakterystyka regionu wodnego Warty i identyfikacja istotnych problemów gospodarki wodnej” do wybranych grup docelowych (administracja rządowa, samorządowa – bez gmin, organizacje pozarządowe-ekologiczne, użytkownicy).

Wysłano 826 pism informacyjnych, skierowanych do możliwie wielu grup docelowych.

RZGW Wrocław

W działaniach wykorzystano formę poczty tradycyjnej i elektronicznej. Drogą pocztową zostały przekazane ankiety do instytucji i organizacji związanych z obszarem działania RZGW

we Wrocławiu. Poczta tradycyjną rozesłano łącznie 817 pism z materiałami II tury konsultacji społecznych.

Na stronie internetowej RZGW we Wrocławiu www.rzgw.wroc.pl pod hasłem „Udział społeczeństwa/Dokumenty poddawane konsultacjom” udostępnione były wszystkie materiały niezbędne do konsultacji.

RZGW Kraków

Materiały informacyjne wraz z ankietami rozesłano pocztą tradycyjną do 100 różnych instytucji i organizacji: administracji samorządowej, administracji rządowej, użytkowników (w tym organizacji branżowych, zawodowych, stowarzyszeń zawodowych, zakładów przemysłowych, izb gospodarczych i przemysłowych, gospodarstw rybackich, związków i izb rolniczych, kółek rolniczych, zakładów usług leśnych, publicznych i niepublicznych zakładów i spółek wodno-kanalizacyjnych, przedsiębiorstw handlowych i usługowych), organizacji pozarządowych – ekologicznych, czyli wszystkich, którzy poprzez swoją działalność mają wpływ na stan środowiska wodnego.

Za pośrednictwem poczty elektronicznej w początkowym okresie konsultacji wysłano do ponad 800 instytucji i organizacji komunikat informujący o prowadzonych konsultacjach wraz z linkami odsyłającymi do strony internetowej RZGW w Krakowie. Adresaci zostali poproszeni o zamieszczenie na swoich portalach internetowych informacji o konsultacjach i linków do materiałów informacyjnych dostępnych na stronach RZGW w Krakowie. W rezultacie tego działania kilkadziesiąt instytucji zamieściło na swoich stronach internetowych informacje o II turze konsultacji oraz linki do strony RZGW w Krakowie.

Również za pośrednictwem poczty elektronicznej wysłano powtórny komunikat przypominający o trwających konsultacjach i zapraszający do zaangażowania się w nie. Po zakończonych działaniach konsultacyjnych tą drogą wysłano podziękowania oraz wstępne podsumowanie konsultacji na obszarze działania RZGW w Krakowie.

RZGW Warszawa

Informowano drogą e-mailową o konsultacjach i dostępności materiałów oraz przekazywano informacje o przebiegu konsultacji za pomocą Newslettera (instytucje, urzędy, użytkownicy, NGO itp.)

RZGW Gliwice

RZGW w Gliwicach w konsultacjach wykorzystał pocztę tradycyjną i elektroniczną. Poczta ogółem przekazano 2477 ankiet, w tym 1070 ankiet w Regionie Wodnym Małej Wisły i Czadeczek, a 1407 ankiet w Regionie Wodnym Górnej Odry. Poczta rozesłano pisma zapraszające do aktywnego uczestnictwa w konsultacjach społecznych. Pisma te zawierały informacje o miejscach gdzie można zapoznać się z dokumentami, oraz w jaki sposób można wnosić ewentualne uwagi i opinie. Pisma wysłano m.in. do: Izby Rolniczej, uczelni, szkół, burmistrzów.

6.5. Plakaty

Nie wszystkie rzgw wymieniły w sprawozdaniach plakat jako formę promowania procesu konsultacji, w tym również plakat rozumiany jako projekt zamieszczony w formie

elektronicznej na stronie internetowej. Można jednak założyć, że ta forma graficzna pojawiła się na terenie całego kraju.

6.6. Linia telefoniczna

Ze sprawozdań wynika, że linia telefoniczna jako formę promowania procesu konsultacji pojawiła się jedynie w przypadku **RZGW Poznań i RZGW Gliwice**.

W RZGW w Poznaniu linia telefoniczna była udostępniona w celu uzyskania/przekazania informacji - efektem podania numerów (do pracowników rzgw) był kontakt ze strony przede wszystkim przedstawicieli administracji samorządowej i poinformowanie o nie wnoszeniu uwag do „Przeglądu...” lub gotowości odesłania wypełnionej ankiety. Tą drogą proszono również zainteresowane urzędy miast i gmin o włączenie się aktywnie w proces udziału społeczeństwa. Przedstawiciele administracji samorządowej informowali o wywieszeniu plakatu dot. „Przeglądu...”, rozpowszechnianiu ankiet wśród np. rad sołectkich, sołtysów, radnych, organizacji, związków działających na terenie gminy.

W RZGW w Gliwicach w sprawach związanych z procesem US ogółem odebrano ponad 50 telefonów. Najczęściej petenci byli zorientowani w zawartości informacji zawartej na stronie internetowej i prosili jedynie o dodatkowe wyjaśnienia w sprawach formalnych, np. wyrażali zdziwienie bardzo długim terminem na odpowiedź – ankietyzacja: od stycznia do czerwca 2007), prosili o podanie większej ilości formularzy ankiet, a nawet dziękowali za włączenie ich instytucji organizacji w proces konsultacji.

6.7. Media (prasa, radio, telewizja)

Ze sprawozdań nie wynika, w ilu przypadkach przedstawiciele mediów (prasy, radia, telewizji itp. poproszono o promocję procesu konsultacji). W relacjach kilku rzgw pojawiają się jednak informacje o rozpowszechnionych tym sposobem konsultacjach.

Współpraca z mediami (głównie o zasięgu lokalnym) miała miejsce w:

RZGW Poznań

Media - zamieszczono informację w czasopiśmie branżowym oraz w prasie lokalnej tj.: Regionalny Informator Ochrony Środowiska (administracja samorządowa), „KONTAKT” – pismo zakładowe Zespołu Elektrowni PAK S.A. (użytkownicy), „Przegląd Leśny” (leśnictwo), Gazeta Jarocińska dodatek „Wieści Lasu”, Prasa lokalna powiatu międzychodzkiego, Goniec Pszczewski” (prasa lokalna). Radio: udzielono wywiadu w Radiu „ELKA”, w którym przedstawiono czas trwania oraz przedmiot II tury konsultacji.

Ponadto RZGW w Poznaniu zakupiło 12 numerów miesięcznika „Gospodarka Wodna”, które zostały rozesłane do 30 członków Rady (360 sztuk). Na jego łamach ukazywały się w roku 2007 artykuły poświęcone implementacji RDW oraz procesowi udziału społeczeństwa we wdrażaniu Dyrektywy 2000/60/WE.

RZGW Wrocław

Informacja na temat Konsultacji Społecznych na obszarze działania RZGW we Wrocławiu pojawiła się w ROLNICZY RYNEK (maj 2008) (komunikat: Ramowa Dyrektywa Wodna).

RZGW Kraków

Informację (komunikat) przekazano do mediów lokalnych (radio, prasa, TV, gazety internetowe). Przed spotkaniami konsultacyjnymi rozsyłane były komunikaty do mediów lokalnych z informacjami o trwających konsultacjach społecznych oraz z zaproszeniem na organizowane spotkanie konsultacyjne. W efekcie tego działania na spotkaniach konsultacyjnych obecni byli dziennikarze lub reporterzy z lokalnych mediów. Po spotkaniach pojawiały się np. informacje w lokalnym radiu, notatki w prasie lokalnej, relacje w dzienniku internetowym.

RZGW Gliwice

Dyrektor RZGW w Gliwicach wykorzystując liczne publiczne wystąpienia zachęcał do aktywnego udziału w trwających konsultacjach społecznych. Ponadto w Radiu Katowice ukazał się wywiad z Przewodniczącym Rady GWRW MW oraz z przedstawicielami Rad RWGO. Tematem wywiadu było przedstawienie celu i kompetencji Rad, a także działań komisji ds. US przy Radach w zakresie konsultacji społecznych.

W kwietniowym i majowym wydaniu czasopisma „Wodociągi i Kanalizacje” (2008) ukazał się artykuł Pani Kseni Starzec-Wiśniewskiej „Społeczeństwo w planowaniu i gospodarowaniu wodami”.

6.8. Ocena działań z zakresu informowania i edukacji

6.8.1. Prawidłowość rozwiązania

Działania informacyjne, edukacyjne i promocyjne należy ocenić jako niezwykle ważny, wręcz integralny element konsultacji społecznych. Potrzeba informacji dotyczących środowiska wodnego w kontekście problematyki ekologii w ogóle była zresztą wyraźnie artykułowana w badaniach ankietowych oraz podczas spotkań konsultacyjnych. Szczególne znaczenie mają działania edukacyjne wśród dzieci i młodzieży, dla których przygotowano znaczną ilość spotkań i warsztatów. Przy tej okazji warto zastanowić się nad specjalną publikacją (lub innym nośnikiem informacji), przygotowaną na poziomie krajowym, dostosowaną językowo i graficznie dla tej grupy odbiorców. Takie publikacje są z powodzeniem stosowane przy edukowaniu dzieci i młodzieży np. w zakresie problematyki praw człowieka. Być może portale internetowe, powszechnie stosowane w działaniach wspomagających, mogłyby mieć specjalną podstronę dla młodszych odbiorców, na której w prosty, atrakcyjny sposób upowszechniano by wiedzę na temat problemów wód w Polsce i na świecie.

6.8.2. Uzyskany efekt

W odniesieniu do działań edukacyjnych - brakuje narzędzi monitorujących efektywność metody. Frekwencja młodzieży i dzieci na spotkaniach nie wydaje się być dobrym wskaźnikiem efektywności, ponieważ większość spotkań była organizowana we współpracy ze szkołami, a więc udział uczniów był na nich obowiązkowy. Ocena skuteczności takich

działań byłaby możliwa po przeprowadzeniu ankiet ewaluacyjnych, pozwalających zmiany w poziomie wiedzy i świadomości uczestników spotkań.

Jeśli idzie o działania promocyjne, to wskaźnikiem skuteczności jest na pewno duża ilość ankiet zwrotnie otrzymanych (znaczący wzrost w porównaniu do I tury konsultacji), jak również spora liczba pism, jakie wpłynęły do poszczególnych RZGW od instytucji, które poproszono o opinie (np. z gmin, powiatów, leśnictw itp.)

Formą najłabiej wykorzystywaną było promowanie poprzez media – tylko nielicznym rzgw udało się pozyskać współpracę telewizji czy prasy. W kolejnej turze konsultacji warto podjąć się opracowania specjalnych materiałów dla mediów, w syntetyczny i lapidarny sposób informujących o istotności prowadzonych prac.

Na podstawie sprawozdań można odnieść wrażenie, że działania informacyjne, edukacyjne i promocyjne przyniosły też pewien dodatkowy efekt, jakim była poprawa wizerunku rzgw i KZGW – jako instytucji otwartej na uwagi społeczeństwa i gotowej do debat.

6.8.3. Koszt działania

W sprawozdaniach brak osobnej kategorii kosztów i nakładów osobowych zaangażowanych w realizację tych działań. Tylko niektóre rzgw informowały wydatkach, np. o konieczności wykupienia miejsca na ogłoszenie w prasie. Z relacji wynika też, że znaczna część aktywności promocyjnej i informacyjnej była prowadzona przy okazji innych działań, w ramach pracy (np. linia telefoniczna) lub bezkosztowo (np. informacje na portalach internetowych własnych lub innych instytucji).

6.9. Ocena metody przez pracowników rzgw

Pracownicy rzgw zostali poproszeni o ocenę skuteczności konsultacji z wyszczególnieniem przeprowadzonych działań. Oceny zostały wystawione w formie opisowej, oraz w skali 1-5. Ocena opisowa uniemożliwia ilościowe przedstawienie ogólnej oceny. Ponadto część sprawozdań odnosi się jedynie do wybranych elementów tej metody konsultacji lub ma charakter sprawozdawczy, nie zaś ewaluacyjny, co sprawia, że nawet opisowa ocena całości spotkań konsultacyjnych tego typu jest niemożliwa. W przypadku niektórych rzgw rozłącznie oceniono poszczególne techniki informowania i promowania.

RZGW Gdańsk

W sprawozdaniu brak oceny w odniesieniu do działań wspierających.

RZGW Szczecin - ocena zastosowanej metody: 5.

W ramach działań edukacyjnych i informacyjnych zostało podjętych szereg różnorodnych działań. Były to warsztaty regionalne, spotkania informacyjne, informacje w Internecie (specjalna zakładka na stronie internetowej Zarządu, forum dyskusyjne „Razem w trosce o wodę”), rozpowszechnianie materiałów informacyjnych (w tym opracowanie oraz druk dwóch własnych broszur), organizacja miejsc wyłożenia dokumentów konsultacyjnych, pozyskanie dystrybutorów zewnętrznych i wolontariuszy współpracujących z Zarządem przed i w trakcie kampanii konsultacyjnej. Generalnie, trudno zidentyfikować na ile te działania przyniosły efekt w postaci poprawy wiedzy o środowisku wodnym, jego problemach, czy też procesie wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej. Niektóre z nich poza efektem

informacyjnym i edukacyjnym pozwoliły na uzyskanie innych efektów, jak na przykład poprawa wizerunku rzgw, co jest niezwykle ważne w sytuacji, gdy jest to jednostka odpowiedzialna za współpracę z wieloma środowiskami. Oceniając przeprowadzone w opisywanym zakresie działania należy jednakże wyróżnić (ze względu na ilość bezpośrednich odbiorców, jakość przeprowadzonych działań oraz zaangażowanie kadrowe i finansowe) dwie edycje warsztatów regionalnych, współorganizowane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Szczecinie wraz z Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Szczecinie, w ramach Technical Assistance Information Exchange Instrument of the European Commission (Biuro Wymiany Informacji Technicznej TAIX Komisji Europejskiej). Poza wszystkim, pozostaje ocena działań pracowników Zarządu, zarówno tych odpowiedzialnych za komunikację społeczną, edycję informatyczną jak i wolontariat.

RZGW Poznań

Strona internetowa – ocena: 4

Efektywność działań informacyjnych prowadzonych za pośrednictwem strony internetowej oceniono na 4 biorąc pod uwagę możliwość bezkosztowego zapoznawania się z przedmiotem II tury konsultacji społecznych, korzystania z wersji elektronicznych materiałów informacyjnych oraz ankiet, co było wykorzystywane przez większość zainteresowanych stron uczestniczących w procesie konsultacji „Przeglądu...”. Pomimo ograniczonego dostępu do internetu ogółu społeczeństwa, zauważalny jest systematyczny wzrost liczby użytkowników. Ocena ta powoduje konieczność wykorzystania internetu w ramach III tury konsultacji.

Interaktywne forum – ocena: 1

Efektywność tego narzędzia oceniono na 1 z uwagi na nie odnotowanie żadnego wpisu na forum w okresie od 22 grudnia 2007 r. do 22 czerwca 2008 r. Powodem może być zastosowanie ogólnego podziału tematów odpowiadających dokumentom konsultowanym, co powoduje ograniczenie wnoszenia uwag do konkretnego przedmiotu konsultacji oraz niewystarczające wyszczególnienie na stronie głównej www interaktywnego forum. Ocena ta powoduje konieczność widocznego dla potencjalnych użytkowników forum, jego umieszczenia na stronie www w ramach III tury konsultacji. Nie przewiduję się jednak usunięcia podziału tematów na konkretne dokumenty, celem możliwie pełnego uporządkowania wnoszonych uwag.

Poczta elektroniczna – ocena: 4

Efektywność tego narzędzia oceniono na 4 z uwagi na pozytywny walor informacyjny poczty elektronicznej. Stosując funkcję automatycznego potwierdzenia odbioru możemy stwierdzić dotarcie konkretnej informacji do wybranych instytucji, związków, zrzeszeń reprezentujących podstawowe grupy docelowe. Dodatkowo wysyłanie przypomnień drogą elektroniczną wpłynęło na wzrost stopnia zwrotu ankiet dot. „Przeglądu...”.

Poczta tradycyjna – ocena: 3

Efektywność tego narzędzia oceniono na 3 z uwagi na zakładany większy stopień zwrotu wypełnionych ankiet, uwag, opinii od instytucji, związków zrzeszeń, do których kierowano pisma. Odnotowano jednak w okresie konsultacji „Przeglądu...” znaczny wzrost zwrotu ankiet w porównaniu do I tury konsultacji społecznych, co przekonuje o konieczności wykorzystania przedmiotowego narzędzia w ramach III tury konsultacji społecznych.

Media – ocena: 3

Efektywność działań informacyjnych oceniono na 3, z uwagi na brak kampanii medialnej o zasięgu ogólnokrajowym. Publikowanie artykułów informacyjnych powinno być

uzupełnione o artykuły sponsorowane, które generują zbyt duże koszty na poziomie regionalnym. Ocena ta powoduje konieczność zaangażowania większej ilości mediów (w tym przede wszystkim prasa codzienna, radio, TV) w ramach III tury konsultacji.

Broszury, plakaty, materiały informacyjne – ocena: 5

Efektywność przekazu informacji za pośrednictwem drukowanych materiałów informacyjnych oceniono na 5 z uwagi na ich ilość oraz oprawę graficzną. Rozpowszechnienie możliwie wielu streszczeń, broszur, plakatów informacyjnych wspomogło znacząco proces konsultacji „Przeglądu...”. Dodatkowo przekaz informacji wspomagany był zamieszczeniem elektronicznych wersji na stronie www. Ocena ta powoduje konieczność wykorzystania możliwie wielu drukowanych materiałów informacyjnych w ramach III tury konsultacji.

RZGW Wrocław

Działania medialne przeprowadzono głównie poprzez zamieszczenie informacji o II turze konsultacji społecznych wraz z materiałami konsultacyjnymi: broszura, streszczenie IP, ankieta (PDF i DOC) i plakat. Nieliczni członkowie Rady i Komisji zamieścili także linki na stronach swoich instytucji. W miesięczniku Twój doradca ROLNICZY RYNEK (maj 2008) ukazał się komunikat: Ramowa Dyrektywa Wodna – Informacja na temat Konsultacji Społecznych na obszarze działania RZGW we Wrocławiu.

RZGW Kraków

Już pierwsza tura konsultacji wykazała duże zapotrzebowanie na informację zarówno o prowadzonych konsultacjach, jak i o procesie planowania zgodnie z RDW. Wyciągając wnioski z I tury, zwiększono działania **informujące o samych konsultacjach**:

- Przed rozpoczęciem badań ankietowych, do przedstawicieli poszczególnych grup docelowych (ponad 1000 instytucji i organizacji) skierowano informację o zbliżających się badaniach. W dwa tygodnie później do tych samych adresatów skierowano dokumenty konsultacyjne (wraz z ankietą).
- Do tych samych adresatów skierowano również prośbę o zamieszczenie na portalach internetowych linków do strony RZGW w Krakowie z zamieszczonymi informacjami o prowadzonych konsultacjach oraz informacjami o samym procesie wdrażania RDW. Można przyjąć, że duży stopień zwrotu ankiet jest między innymi efektem tych działań informacyjnych.
- Poczyniono również starania, by zaangażować lokalne media w spotkania konsultacyjne. Przed każdym spotkaniem wysyłano do przedstawicieli lokalnych mediów informację o prowadzonym spotkaniu – w efekcie informacja o spotkaniu, czy tematy związane ze spotkaniem poruszane były w lokalnej prasie, czy radiu.

Wszystkie te działania okazały się efektywne, bardzo potrzebne i w znaczny sposób wpływające na efekt prowadzonych konsultacji. II tura konsultacji wykazała jednak wciąż brak typowej, dużej kampanii informacyjnej. Kampania taka powinna być prowadzona z poziomu krajowego, a jedynie wzmocniona działaniami z poziomu regionalnego. Brak takiej kampanii medialnej uniemożliwia dotarcie do szeroko pojętego społeczeństwa.

Ocena działań edukacyjnych

Pierwsza tura konsultacji wykazała, że wielu środowiskom brakuje informacji dotyczących samego środowiska wodnego i jego stanu, przyczyn degradacji, czynników poprawiających stan środowiska, jak i informacji dotyczących samej Ramowej Dyrektywy

Wodnej, jej celów, zadań i terminów, możliwych zmian, jakie jej wdrożenie spowoduje w użytkowaniu wód, narzędzi jakie ułatwią to wdrożenie, wreszcie roli, jaką mogą odegrać uczestnicy obecnego procesu przy konsultacjach na następnych etapach planowania. W tych obszarach należy znacznie poprawić stan wiedzy, zarówno poprzez dostęp do informacji, jak i poprzez działania edukacyjne. Stąd też RZGW w Krakowie podjął próbę pierwszych działań edukacyjnych.

Działania powinny być skierowane do konkretnych grup docelowych. Jedną z takich grup są użytkownicy różnych sektorów. W tym roku rozpoczęto działania skierowane do przedsiębiorców (w dalszej kolejności działania te należy rozszerzyć na inne istotne grupy, np. rolników). Działania te można uznać za pilotażowe – zainteresowanie samych uczestników było duże, wysoka była również ocena spotkania dokonana przez uczestników warsztatów. Prawie wszyscy ocenili zawartość programową (walory merytoryczne, informacyjne i dane) jako bardzo dobrą lub dobrą (57% - bardzo dobra, 36% - dobra). Jeszcze lepiej oceniono metody przekazu (57% - bardzo dobrze, 43% - dobrze). Wszystkim spodobała się możliwość aktywnego uczestnictwa w spotkaniu poprzez dyskusję w części warsztatowej (57% - ocena: bardzo dobra, 43% - ocena: dobra) w związku z czym sposób prowadzenia warsztatów także został bardzo pozytywnie oceniony (64% - bardzo dobrze, 36% - dobrze). Dodatkowo zgłoszono jeszcze wnioski organizowania kolejnych tego typu warsztatów. Można zatem uznać warsztaty za efektywne działanie, które powinno być kontynuowane. Jednak prowadzenie tego typu działań wymaga wzmocnienia równoczesną kampanią informacyjną, tak by zdobyć zainteresowanie odpowiednich grup docelowych prowadzonymi działaniami i pokazać, że działania te dotyczą wszystkich.

Kolejną grupą docelową działań edukacyjnych jest młodzież szkolna. Ideą prowadzenia takich szkoleń jest oczywiście kształtowanie świadomości dzieci i młodzieży, ale również dotarcie poprzez dzieci do świadomości dorosłych. Warsztaty przeprowadzone przez RZGW w Krakowie dla uczniów również można potraktować jako pilotażowe. Zostały one wysoko ocenione przez samych uczniów. Wszyscy ocenili zawartość programową warsztatów (walory merytoryczne i informacyjne) jako bardzo dobrą lub dobrą (89% - bardzo dobra, 11% - dobra). Prawie wszystkim spodobała się możliwość aktywnego uczestnictwa w warsztatach poprzez dyskusję (85% - ocena: bardzo dobra, 7% - ocena: dobra) w związku z czym sposób prowadzenia warsztatów został bardzo pozytywnie oceniony (82% - bardzo dobrze, 11% - dobrze). Na pytanie jaki jest najlepszy sposób przekazywania informacji o gospodarce wodnej uczestnicy warsztatów wymienili m.in. prowadzenie dni otwartych, warsztaty, spotkania dyskusyjne, prezentacje, filmy, co pokazuje, że warsztaty są odpowiednim sposobem prowadzenia działań, jednak powinny zostać wzmocnione innymi działaniami edukacyjnymi.

Działania edukacyjne poprowadzone przez RZGW w Krakowie należy traktować jako działania pilotażowe będące odpowiedzią na wnioski wyniesione z pierwszej tury konsultacji. Działania te pokazały, że jest to konieczna i efektywna metoda dotarcia z informacją o filozofii RDW do różnych środowisk. Jednak zwiększenie efektywności tego typu działań wymaga równoległe prowadzonej kampanii informacyjnej. Konieczne jest również przygotowanie „oferty edukacyjnej” ukierunkowanej na różne grupy docelowe. Opracowanie i wykonanie takiej oferty (odpowiednich materiałów edukacyjnych i dydaktycznych) umożliwi prowadzenie podobnych działań w większym zakresie i na całym obszarze działania RZGW w Krakowie.

RZGW Warszawa

Spotkania z dziećmi i młodzieżą szkolną spotkały się z bardzo dobrym odbiorem ze strony uczniów i nauczycieli tym bardziej, że zaangażowały się we współpracę lokalne samorządy. Młodzież miała ciekawe zajęcia a nauczyciele dobrze przygotowane lekcje często z niespodzianką. Wszyscy poza maluchami chętnie wypełniali ankiety i angażowali się w dyskusje. Urząd m. st. dla dzielnicy Tarchomin podjął współpracę w sprawach dotyczący edukacji młodzieży i wyczerania jej na problemy związane z gospodarką wodną.

Spotkania ze studentami pozwoliły zauważyć, że tylko nieliczna część młodzieży „dorosłej” potrafi identyfikować problemy dotyczące gospodarki wodnej.

Podobne spostrzeżenia można było wynieść ze spotkania z sołtysami. Ludzie dyskutowali o problemach nie widząc ich związku z wodą (np. śmieci w międzywałach, zatkane przepływy, brak wody w kranie, przekształcanie krajobrazu Jeziora itp.).

Festyn „Święta Wisła” okazał się bardzo udaną imprezą z punktu widzenia Konsultacji Społecznych. Była to impreza plenerowa, pogoda dopisała. Przyszło bardzo dużo ludzi zainteresowanych wodą, sportami wodnymi, turystyką wodną itp. Dodatkową atrakcją były rozdawane na stoisku upominki mające na celu przypominanie o wodzie i stanowiące zachętę do rozmowy. Impreza trwała cały dzień, był czas na indywidualne rozmowy i przemyślenie pytań w ankiecie. W akcji brali udział pracownicy merytoryczni z Zarządu Zlewni Środkowej Wisły odpowiadając na pytania. Rozdawane były wydawnictwa dotyczące gospodarki wodnej oraz materiały będące przedmiotem konsultacji. Spotkanie ujawniło zainteresowanie ludności stanem Wisły, działaniami zmierzającymi do wykorzystania rzeki w celach rekreacyjnych, zabezpieczeniem przed powodzią, możliwościami wznowienia żeglugi itp.

Newsletter spotkał się z dużym zainteresowaniem, głównie pracowników RZGW w Warszawie, trudno natomiast ocenić jak został odebrany przez członków listy e-mailowej. Jest to jednak ciekawa inicjatywa i warto ją kontynuować.

RZGW Gliwice – brak oceny odnośnie działań z zakresu informowania i edukacji.